

**Павлодар қ. «Орталықтандырылған кітапханалар жүйесі» КММ
Ақпараттық-библиографиялық бөлім**

**Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін
және еске алынатын күндер**

Павлодар қ. «Орталықтандырылған кітапханалар жүйесі» КММ
Ақпараттық-библиографиялық бөлім

*Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін
және еске алынатын күндер*

Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер. - Павлодар,
2020.

Құрастырған / составитель: Р. Қ.Ахметова
Редактор: И. А. Елеусизова

Алғы сөз

Сіздің қолыңызда күнтізбенің кезекті басылымы. Жыл сайын ОҚК ақпараттық-библиографиялық бөлімі «Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» / «Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2021 год» ұсыным көрсеткішін шығарады.

2021 жылы Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 30 жыл толады. Ертістің Павлодар өңірінде де айтулы оқиғалар аз емес. Біз 2021 жылы ғалым, драматург, жазушы, журналист және қоғам қайраткері К.Кемеңгеровтің 125 жылдығын, әнші, актер К.Кенжетаевтың, актер әрі режиссер Е.И.Еникеевтің, ғалым-биохимик, биология ғылымдарының докторы, профессор Н.А.Будчановтың және ҚазССР-інің еңбек сіңірген дәрігері Я.Я.Фрезенің 105 жылдығын атап өтеміз.

Біз әрдайым жерлес Ұлы Отан соғысына қатысушылардың ерлігін жадымызда сақтаймыз. 2021 жылы Кеңес Одағының Батыры К.А.Семенченконың 125-жылдығын, Кеңес Одағының Батыры Қ.М.Сұрағановтың 100-жылдығын, Даңқ Орденінің толық кавалері, Павлодар қаласының құрметті азаматы П.В. Пешиннің 95 жылдығын атап өтпекпіз.

«Күнтізбеге» өлке тарихын дамытуға, насихаттауға және оқып-үйренуге өлшеусіз үлес қосқан өлкетанушылардың мерейтойлары енгізілді. Олар: педагог, өлкетанушы және табиғат зерттеушісі А.Н. Седельниковтың 145 жылдығы, Б.М.Хазыровтың 95 жылдығы, М.К.Гапонның 95 жылдығы, Э.Д.Соколкиннің 85 жылдығы.

Сондай-ақ «Күнтізбеге» облысымызда білім беру, мәдениет, ғылым мен әдебиетті дамытуға зор үлес қосқан біздің жерлестеріміздің мерейтойлары енгізілді. Олар: ғалым филолог, профессор Е.Өтебаевтың 95 жылдығы, актер және ҚазКСР еңбек сіңірген артисі И.Г.Чистяковтың 95 жылдығы, мүсінші И.Лопатиннің 95 жылдығы, педагог, музыкатанушы және сазгер Н.Г.Шафердің 90 жылдығы, актер, ҚР еңбек сіңірген мәдениет қызметкері А.Н.Михейчевтің 90 жылдығы, жазушы С.Шәкібаевтың 95 жылдығы.

Басылымның басты мақсаты: кәсіби мамандар мен оқырмандардың барлық санатына білімнің барлық салалары бойынша, қоғамдық және саяси өмір, қоғамдық ғылымдар мен кітапханалық іс бойынша барынша нақты сараланған ақпарат ұсыну. Оның көмегімен кітапханаларда, мектептерде, клубтар мен өзге де мәдениет мекемелерінде түрлі іс-шаралар өткізуді жоспарлау ыңғайлы болады.

«Күнтізбе...» отандық және әлем тарихын еске алуға мүмкіндік береді, қазақстандық және әлемге танымал әдебиет, өнер, ғылым мен техниканың ірі қайраткерлері туралы баяндайды.

Көрсеткіш материалдары бірнеше бөлімде жүйеленген. Олардың тізімі көрсеткіш мазмұнында берілген.

Пайдаланушыларға ыңғайлы болу үшін «Күнтізбе...» «Күнтізбеде берілген павлодарлық есімдердің алфавиттік көрсеткішімен» қамтылған.

Әрбір материалдың басында белгілі тұлғаның туғанынан бері өткен немесе сол не басқа оқиғамен байланысты атаулы күннің жыл саны көрсетілген.

Даталар мен қажетті мәліметтерді анықтау үшін анықтамалық-библиографиялық аппарат пен Орталық қалалық кітапхананың кітап қоры пайдаланылды.

«Күнтізбе...» Павлодар қаласы ОКЖ сайтында орналастырылған, бұл оның мазмұнына барлық пайдаланушылардың шұғыл жүгінуіне мүмкіндік береді.

Құрастырушылар оқырмандардан көрсеткіш туралы өз ұсыныстары мен тілектерін білдіруді сұрайды.

Электрондық мекенжай: cbs.ibo@mail.ru

Сайт: cbspvl.kz

Павлодар қ., С.Торайғыров көш., 44 / 1

Орталық қалалық кітапханасы

Ақпараттық-библиографиялық бөлім

Тел.: 53-38-80

Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер хронологиялық көрсеткіші

Қаңтар

- 1 қаңтар Павлодарда №1 балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі ашылғанына 65 жыл (1956)
- 1 қаңтар Ертіс аудандық «Ертіс нұры» газетінің алғашқы саны жарық көргеніне 30 жыл (1991)
- 4 қаңтар Славян мәдени орталығының құрылғанына 25 жыл (1996)
- 12 қаңтар тарихи-өлкетанушы, Павлодар қаласының құрметті тұрғыны, Қазақстанның құрметті мәдениет қызметкері **Э.Д. Соколкиннің** туғанына 85 жыл (1936)
- 13 қаңтар әдебиетші, музыкатанушы, композитор, профессор, ҚР-ның Еңбек сіңірген қайраткері, Павлодар облысының құрметті тұрғыны **Н.Г. Шафердің** туғанына 90 жыл (1931)
- 16 қаңтар журналист **С. Әйтеновтың** туғанына 75 жыл (1946)
- 17 қаңтар әнші, ҚР-ның Еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Н. Әділбековтың** туғанына 75 жыл (1946)
- 28 қаңтар өлкетанушы, Ұлы Отан соғысының ардагері **М. Гапонның** туғанына 95 жыл (1926-2013)
- 30 қаңтар **Д. П. Багаев атындағы мұражай-үйінің** ашылғанына 20 жыл (2001)
<http://cbspvl.kz/projects/Muzei/index.html>
- 30 қаңтар **Майра Шамсутдинова атындағы ән шығармашылығы мұражайының** ашылғанына 20 жыл (2001) <http://cbspvl.kz/projects/Muzei/index.html>
- қаңтар орыс саяхатшысы, табиғат зерттеуші, Баянауыл флорасы мен Ертіс жайылымын зерттеген ғалым **Г.С. Карелиннің** туғанына 220 жыл (1801-1872)
- қаңтар Павлодарда **әуе сапаржайының** қолданысқа берілгеніне 60 жыл (1961)

Ақпан

- 1 ақпан Павлодар ЖЭС-2-нің алғашқы кезегі іске қосылғанына 60 (1961)
- 4 ақпан композитор, педагог, Қазақстанның Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, Павлодар қаласының құрметті азаматы **М.Н. Пульганың** туғанына 85 жыл (1936)
- 6 ақпан актер, ҚазССР-інің Еңбек сіңірген әртісі, Ұлы Отан соғысының ардагері **И.Г. Чистяковтың** туғанына 95 жыл (1926-1995)
- 7 ақпан Павлодар ауданы Розовка ауылында облыстағы алғашқы «Арман» атты отбасы типіндегі балалар ауылының ашылғанына 20 жыл (2001)
- 8 ақпан Павлодар қаласында алғашқы балабақшаның ашылғанына 100 жыл (1921)
- 8 ақпан ғалым-филолог, профессор **Е. Өтебаевтың** туғанына 95 жыл (1926-1999)
- 12 ақпан техника ғылымдарының докторы, профессор, ҚР-ның Еңбек сіңірген ғылым қайраткері **А.Д. Фрезоргердің** туғанына 80 жыл (1941)
- 21 ақпан **Н.Г. Шафердің мұражай үйінің** ашылғанына 20 жыл (2001)
<http://cbspvl.kz/projects/Muzei/index.html>
- 24 ақпан журналист **Х. Қарпықовтың** туғанына 70 жыл (1951)
- 25 ақпан әнші, актер, ҚазКСР-інің халық әртісі **К.К. Кенжетаевтың** туғанына 105 жыл (1916-2008)

Наурыз

- 1 наурыз Павлодар қаласында телевизия орталығы құрылысының басталғанына 60 жыл (1961)
- 4 наурыз Павлодар трактор зауытының құрылғанына 55 жыл (1966)
- 8 наурыз педагогика ғылымдарының кандидаты, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген мұғалімі **Р.Б. Нұртазинаның** туғанына 100 жыл (1921-2013)

- 9 наурыз мүсінші **И.П. Лопатиннің** туғанына 95 жыл (1926-1993)
- 9 наурыз **Павлодар облыстық филармониясына Иса Байзақов есімі** берілгеніне 50 жыл (1971)
- 11 наурыз актер, ҚазССР-інің Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері **А.Н. Михейчевтің** туғанына 90 жыл (1931-2007)
- 26 наурыз суретші **А.М. Дьячковтың** туғанына 95 жыл (1926-2001)
- наурыз Усолка мөлтек ауданында **№3 қалалық емхананың** ашылғанына 15 жыл (2006)

Сәуір

- 1 сәуір **Павлодар облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтының** ашылғанына 70 жыл (1951)
- 2 сәуір жергілікті композитор, дирижер **В.С. Ширинкиннің** туғанына 85 жыл (1936-2001)
- 4 сәуір **Коряков станицасы жаңадан құрылып, Павлодар қаласы** болғанына 160 жыл (1861)
- 14 сәуір әдебиеттанушы-ғалым, филология ғылымдарының докторы, ҚазССР-інің Еңбек сіңірген мұғалімі **Б. Шалабаевтың** туғанына 110 жыл (1911-1990) / басқа әдебиеттерде туған күні 17 сәуір
- 17 сәуір ғалым-биохимик, биология ғылымдарының докторы, профессор **И.А. Будчановтың** туғанына 105 жыл (1916-1985)
- 18 сәуір жазушы, драматург, педагог, аудармашы **З. Акышевтың** туғанына 110 жыл (1911-1991)
- 21 сәуір Павлодар қаласының солтүстік-батыс шеті **«Қаздар қонысы»** республикалық маңызы бар табиғат ескеркіші болып жарияланғанына 50 жыл (1971)
- 28 сәуір тау-кен саласындағы орыс ғалымы, Екібастұз көмір бассейнінің кен орындарын зерттеуші **Н.И. Трушковтың** туғанына 145 жыл (1876-1947)

Мамыр

- 10 мамыр актер, режиссер **Е.И. Еникеевтің** туғанына 105 жыл (1916-1995)
- 14 мамыр суретші **Н.А. Петерштін** туғанына 75 жыл (1946-1994)
- 14 мамыр жергілікті композитор, педагог **В.И. Ботовтың** туғанына 85 жыл (1936)
- 15 мамыр милиция генерал-майоры, ҚР-інің Еңбек сіңірген қызметкері **М.Д. Дүйсеновтың** туғанына 105 жыл (1916-1976)
- 19 мамыр 1979-1989 жылдар аралығында **Ауғанстанда әскери борышын өтеген жауынгерлердің ескерткіші** ашылғанына 20 жыл (2001)
- 21 мамыр **С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың** құрылғанына 125 жыл (1896)
- 21 мамыр дәрігер-хирург, «ҚР-ның Еңбек сіңірген денсаулық қызметкері», КСРО денсаулық сақтау саласының үздігі **З.Н. Раздорскаяның** туғанына 80 жыл (1941)
- 25 мамыр Кеңес Одағының Батыры **Қ.М. Сұрағановтың** туғанына 100 жыл (1921-2008)
- 25 мамыр С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың директоры (1985-2015), ҚР-ның Еңбек сіңірген қызметкері **М.А. Жиенбаеваның** туғанына 65 жыл (1956)
- мамыр Павлодар қаласында **Юрий Гагарин атындағы парктің** ашылғанына 45 жыл (1976)

Маусым

- 1 маусым кітапхана қызметкері, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Н.Г. Касьянның** туғанына 85 жыл (1936-2000)
- 1 маусым **Есеп-экономикалық техникумының (қазіргі Павлодар технологиялық колледжі)** негізі қаланғанына 50 жыл (1971)
- 5 маусым балетмейстер, акын, жазушы, драматург, Қазақстан хореографтары Кеңесінің төрағасы, қоғам қайраткері **Д. Нақыповтың** туғанына 75 жыл (1946)

- 10 маусым кітапхана ісінің ардагері, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Т.Р. Рахманқұловтың** туғанына 100 жыл (1921-1994)
- 19 маусым **Ақсу-Дегелен темір жолының** қолданысқа берілгеніне 20 жыл (2001)
- 22 маусым Бұрынғы **кешкі құрылыс техникумның (Павлодар монтаждау колледжі)** құрылғанына 65 жыл (1956)

Шілде

- 3 шілде Кеңес Одағының батыры **К.А. Семенченконың** туғанына 125 жыл (1896-1965)
- 12 шілде **Павлодар облыстық кітапханасына** көрнекті қазақ ақыны **Сұлтанмахмұт Торайғыровтың** есімі берілгеніне 25 жыл (1996)
- 12 шілде **Облыстық гимназия-интернатына** ағартушы, ұстаз, фольклортанушы, этнограф, қоғам қайраткері **Ыбырай Алтынсариннің** есімі берілгеніне 25 жыл (1996)
- 12 шілде Ақтоғай ауданы **Жанаталап орта мектебіне** еңбек сіңірген мұғалім, аудандағы тұңғыш мектептің негізін қалаушы **Хасен Шаяхметовтың** есімі берілгеніне 25 жыл (1996)
- 14 шілде **облыстық онкологиялық диспансердің** құрылғанына 70 жыл (1951)
- 15 шілде жазушы, драматург, аудармашы, ғалым, журналист, Алаш қайраткері **Қ.Д. Кемеңгеровтың** туғанына 125 жыл (1896-1937)
- 15 шілде тарихшы, өлкетанушы, жазушы, Ұлы Отан соғысының қатысушысы, Павлодар облысының құрметті тұрғыны **Б.М. Хазыровтың** туғанына 95 жыл (1926)
- 15 шілде журналист **Н. Марчевскийдің** туғанына 75 жыл (1946-2003)
- 18 шілде Павлодар **көлік және байланыс колледжінің** (бұрынғы **теміржол көлігінің техникумы**) ашылғанына 40 жыл (1981)
- шілде «**Пойма**» мүгедектердің **әдеби бірлестігі** құрылғанына 25 жыл (1996)

Тамыз

- 6 тамыз Павлодар облысында «**Жұлдызды Жасыбай**» ретрофестивалінің алғашқы ашылуы өткеніне 10 жыл (2011)
- 10 тамыз **Қазақстан комсомолы 25 жылдығы атындағы қалалық бақтың** ашылуына 75 жыл (1946)
- 20 тамыз ҚазКСР-інің еңбек сіңірген дәрігері, Павлодар қаласының құрметті азаматы **Т. Қайырбековтың** туғанына 90 жыл (1931-2012)
- 26 тамыз орыс ботанигі, географ, Ертіс жағалауын зерттеуші **С.И. Коржинскийдің** туғанына 160 жыл (1861-1900)
- 28 тамыз ғалым-дәрігер, медицина ғылымдарының докторы **С. Т. Түсіпбековтың** туғанына 85 жыл (1936)
- 30 тамыз орыс табиғат зерттеушісі, педагог, өлкетанушы **А. Н. Седельниковтың** туғанына 145 жыл (1876-1919)
- 30 тамыз Павлодар қаласындағы Мемлекеттік Рәміздер Алаңында **Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы** көтерілгеніне 10 жыл (2011)
- тамыз **Павлодарда №2 қалалық аурухана** ашылғанына 60 жыл (1961)

Қыркүйек

- 1 қыркүйек қылқалам шебері, педагог **Ф.В. Яциктің** туғанына 65 жыл (1956)
- 3 қыркүйек суретші **В.Е. Овчинниковтың** туғанына 70 жыл (1951-1996)
- 3 қыркүйек педагогика ғылымдарының докторы, профессор ҚазКСР халықтық білім беру үздігі, ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері **Ғ.М. Кертаеваның** туғанына 75 жыл (1946)
- 6 қыркүйек Павлодарда **орталық сөйлесу пункті** ашылғанына 50 жыл (1971)
- 6 қыркүйек Павлодар қаласындағы **синагоганың** (Қазақстандағы бесінші) ашылғанына 20 жыл (2001)
- 12 қыркүйек Шарбақты аудандық «**Трибуна**» газетінің алғашқы саны шыққанына 90 жыл (1931)

- 13 қыркүйек журналист, өлкетанушы, Екібастұз қаласының Құрметті азаматы **П.И. Оноприенконың** туғанына 85 жыл (1936-2010)
- 15 қыркүйек «**Қ. И. Сәтбаев атындағы тарихи-географиялық қоғамның**» ашылғанына 25 жыл (1996)
- 21 қыркүйек Павлодар қаласындағы Бас мешіт – **Мәшһүр Жүсіп мешітінің** ашылғанына 20 жыл (2001)
- 26 қыркүйек Облыстық «Қызыл Ту» газетінің «**Сарыарқа самалы**» болып өзгертілгеніне 30 жыл (1991)
- 27 қыркүйек жазушы, екінші Ұлы Отан соғысының қатысушысы **С. Шәкібаевтың** туғанына 95 жыл (1926-1999)
- 30 қыркүйек Павлодар облысының логотипі (таңбасы) бекітілгеніне 10 жыл (2011)

Қазан

- 1 қазан Павлодар кітапханасының аға қызметкері, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген кітапханашысы **М.Н. Пахомованың** туғанына 100 жыл (1921-2010)
- 1 қазан педагог-балейтмейстер, доцент, ҚР театр қызметкерлері Одағының мүшесі **Ж.Н. Қапесовтің** туғанына 75 жыл (1946)
- 3 қазан павлодарлық «**Версия**» газетінің алғашқы саны жарыққа шыққанына 25 жыл (1996)
- 4 қазан ақын, әдебиетші, аудармашы, сценарист, ҚР-ның Еңбек сіңірген қызметкері **Б.М. Қанапияновтың** туғанына 70 жыл (1951)
- 10 қазан режиссер, актер және драматург **А.Қ. Қалиевтің** туғанына 90 жыл (1931-1991)
- 15 қазан ғалым-физиолог, биология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі **Қ.Д. Дүйсембиннің** туғанына 90 жыл (1931)
- 15 қазан хирург-онколог, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген дәрігері **А.А. Сүлейменовтің** туғанына 105 жыл (1916-1998)
- 16 қазан педагог, ҚазССР-інің халық ағарту ісінің үздігі, және Еңбек сіңірген мұғалімі, Ұлы Отан соғысының ардагері **А.К. Новокшановтың** туғанына 95 жыл (1926-2001)
- 23 қазан **Ермак кентінің (қазіргі Ақсу қ.)** қала болып құрылғанына 60 жыл (1961)
- 25 қазан теоретик-музыкатанушы, КСРО композиторлары Одағының мүшесі, өнертану кандидаты **Қ.Т. Жүзбасовтің** туғанына 80 жыл (1941-1995)

Қараша

- 1 қараша **Павлодар педагогикалық колледжіне** ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мұғалімі **Бейсен Ахметовтың есімі** берілгеніне 25 жыл (1996)
- 2 қараша ғалым-филолог, әдеби сыншы, филология ғылымдарының докторы, профессор, жазушы, әдебиеттанушы **Қ.П. Жүсіптің** туғанына 80 жыл (1941-2019)
- 5 қараша ҚазССР-інің Еңбек сіңірген дәрігері, ҰОС қатысушысы, Павлодар қаласының құрметті азаматы **Я.Я. Фрезенің** туғанына 105 жыл (1916-1993)
- 7 қараша Кеңес Одағының батыры **Д.К. Потаповтың** туғанына 110 жыл (1911-1974)
- 11 қараша суретші **Қ.Қ. Баймолдиннің** туғанына 75 жыл (1946)
- 11 қараша Баянауыл ауданында **Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің кесенесі** ашылғанына 15 жыл (2006)
- 14 қараша ғалым, техника ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА мүше-корреспонденті, инженер Академиясының академигі **Ғ. Уәлиевтің** туғанына 80 жыл (1941)
- 15 қараша ҰОС қатысушысы, Даңқ орденінің толық Кавалері, Павлодар қаласының құрметті азаматы **П.В. Пешиннің** туғанына 95 жыл (1926-2002)
- 15 қараша Павлодарда **Шахмат үйінің** ашылғанына 35 жыл (1986)

- 28 қараша Павлодар қаласында **Халыққа қызмет көрсету орталығының** ашылғанына 15 жыл (2006)
- қараша Павлодар қаласындағы **қазіргі теміржол сапаржайының** ашылғанына 40 жыл (1981)
- қараша Павлодарда **этномәдени бірлестіктер аллеясының** ашылғанына 10 жыл (2011)

Желтоқсан

- 6 желтоқсан суретші, графикші **В.В. Яциктің** туғанына 75 жыл (1946)
- 12 желтоқсан мұғалім, Қазақ КСР-нің Еңбек мұғалім, Қазақ КСР Халық ағарту ісінің үздігі **Е.Т. Қалдановтың** туғанына 110 жыл (1911-1992)
- 15 желтоқсан медицина ғылымының докторы, профессор **Х.К. Сәтбаеваның** туғанына 100 жыл (1921-2016)
- 16 желтоқсан медицина ғылымдарының докторы **Р.Ә. Сәтбаеваның** туғанына 105 жыл (1916-1986)
- 16 желтоқсан ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы, Ертіс ауданының Құрметті азаматы **Қ.А. Шәкіровтың** туғанына 75 жыл (1946)
- 25 желтоқсан ғалым-химик, техника ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Ғылым Академиясының академигі, Қазақстанның еңбек сіңірген ғылым қайраткері **Ә.Б. Бектұровтың** туғанына 120 жыл (1901-1985)
- желтоқсан Ленпаркте **Чернобыль атом станциясындағы апатты жоюға қатысушылар ескерткішінің** ашылғанына 15 жыл (2006)

Айы мен күні белгісіз Павлодар облысының еске алынатын және аталып отілетін күндер тізімі

- Ямышево бекінісінің ірге тасын қалаған орыс саяхатшысы **И.Д. Бухгольцтың** туғанына 350 жыл (1671-1741)
- Атақты би **Қазанғап Сатыбалдыұлының** туғанына 250 жыл (1771-1856)
- Баянауыл ауылының** құрылғанына 195 жыл (1826)
- Халық композиторы, ақын-импровизатор **Жарылғапберді Жұмабайұлының** туғанына 170 жыл (1851-1914)
- Павлодар қаласының алғашқы Құрметті азаматы, бірінші гильдия көпесі, қамқоршы меценат, жанашыр, қоғам қайраткері **А. И. Деровтың** туғанына 165 жыл (1856-1921)
- Ұстаз, аудармашы, қоғам қайраткері, диплом алған тұңғыш қазақ дәрігерлерінің бірі және Павлодар облысында дәріхана ісін ұйымдастырушы **Ә. Д. Айтбакиннің** туғанына 160 жыл (1861-1919)
- Қазақ ағартушысы, филолог **Ә. З. Сәтбаевтің** туғанына 140 жыл (1881-1937)
- Ақын, жырау **Б. Меркемелиденовтің** туғанына 130 жыл (1891-1963)
- Әнші, домбрашы, композитор, артист, балуан **Б. Жылқыбаевтың** туғанына 125 жыл (1896-1977)
- Публицист, мемлекеттік және қоғам қайраткері **М. Саматовтың** туғанына 125 жыл (1896-1938)
- Халық әншісі **Б. Балабековтың** туғанына 120 жыл (1901-1979)
- Қоғам қайраткері, жазушы, журналист **К. Қуанышевтің** туғанына 115 жыл (1906-1946)
- Павлодар қаласындағы қазақ театрының тұңғыш актрисасы **Н. Б. Бекованың** туғанына 110 жыл (1911)
- Фотограф-өлкетанушы **К.Т. Касивановтың** туғанына 105 жыл (1916-2006)
- Актриса, балерина және педагог **М. Байзақованың** туғанына 95 жыл (1926-1988)
- Әнші, киноактриса, поэтесса, музыкант **Х. Әбуғалиеваның** туғанына 95 жыл (1926)
- Павлодар облыстық мамандандырылған балалар үйінің** ашылғанына 75 жыл (1946)
- Павлодар облысы санитарлық-эпидемиологиялық станциясының негізі қаланғанына 70 жыл (1951)
- Павлодарда **топырақты эрозиядан қорғау тәжірибе станциясының** құрылғанына 65 жыл (1956)
- Павлодарда **КАЗИО өндірістік көркем артельдерінің, шеберханалардың** құрылғанына 65 жыл (1956)
- Павлодар нан зауытының** құрылғанына 60 жыл (1961)
- Жасыбай көлінің жағасында «Баянауыл» **туристік базасы** ашылғанына 60 жыл (1961)
- Павлодарда **облыстық балалар ауруханасы** ашылғанына 55 жыл (1966)

Ермак мәдени-ағарту училищесінің (қазіргі Жаяу Мұса атындағы Ақсу колледжі) ашылғанына 55 жыл (1966)

ПКТИАМ-ның құрылғанына 55 жыл (1966)

Павлодар ауыл техникумының ұйымдастырылғанына 50 жыл (1971)

«Ертіс-Қарағанды» каналының жұмыс қатарына қосылғанына 50 жыл (1971)

Павлодар қаласындағы **«Энергетик» сауықтыру шипажайының** ашылғанына 40 жыл (1981)

Трактор жасаушылар Сарайының **халықтық хоры** құрылғанына 40 жыл (1981)

Павлодар машина жасау зауытының (жөндеу-механикалық базасында) құрылғанына 30 жыл (1991)

Павлодарда **«Нептун»** сауықтыру кешендерінің эксплуатацияға енгізілгеніне 30 жыл (1991)

Есірткі мәселелерінің әлеуметтік-медициналық республикалық ғылыми-тәжірибелік орталығының ашылғанына 20 жыл (2001)

Павлодар облысындағы Қазақстан халқы Ассамблеясының кіші қанаты құрылғанына 20 жыл (2001)

Қылдыкөл үңгірінде **Исабек Ишан Хазіреттің** кесенесі салынғанына 10 жыл (2011)

«Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» күнтізбесіне берілген қысқаша анықтамалар мен әдебиеттер тізімі

4 қаңтар

Славян мәдени орталығы
құрылғанына 25 жыл (1996)

Славян мәдени орталығы қоғамдық бірлестігі 1996 ж. 4 қаңтарда тіркелген. Орталық төрайымы – Т. И. Кузина, ресейлік отандастардың Халықаралық Басқарма Кеңесінің мүшесі, Халықаралық әйелдер кеңесінің жетекшісі, ресейлік отандастардың Бүкіләлемдік кеңесінің мүшесі, облыстағы орыс мәдениеті бойынша Ассамблеяның кеңесшісі.

Орталық жұмысының мақсаты – этникалық болмыс, мәдениет, ҚР-дағы славян тілдерін сақтау, славян халықтарын рухани дамыту, демократияны дамыту және нығайту мәдени, әлеуметтік және экономикалық құқықтар мен бостандықтарды іске асыру және қорғау, көркем шығармашылықты дамыту, мәдени-ағарту және спорттықсауықтыру жұмыстарын жүргізу, тарихи және мәдени ескерткіштерді қорғау отансүйгіштік және гуманистік тәрбие беру қайырымдылық жұмыс, ҚР халықтары арасында бейбітшілік пен достықты нығайту.

Орталықта 20-дан астам шығармашылық ұжым жұмыс істейді. Ауыз әдебиетін сүйушілерге «Славянки» және «Лада» ансамбльдері жұмыс істейді. Үлкен жастағы адамдарға «Рябинушка» ансамблі, «Соседушки» халықтық фольклорлы ансамблі бар. Барлық ұжымдар – қалалық саябақта өтетін дәстүрлі Ресей Күнінің белсенді қатысушылары мен ұйымдастырушылары.

Орталықта «За чашечкой чая» пікір алмасу клубы мен «Я вас люблю» әйелдер клубы жұмыс істейді. Клубтарда Ертістің Павлодар өңіріндегі қызықты адамдар мен Ресейден келген қонақтармен кездесулер өтеді.

Орталықта жастар Кеңесі айтарлықтай жұмыс атқарады. Жастарға арналған көптеген клубтар мен бірлестіктер бар: «Зодиак» киноклубы, «Павлодарский городок» миниатюралар театры, «Раздолье» би ансамблі, «Северная башня» тарихи сайыс клубы және т.б.

Орталықтың міндеті – орыс мәдениетін, салттары мен халықтық кәсіпті сақтау және насихаттау. Күнделікті өмірде және дәстүрлі мерекелерді өткізген кезде (Масленица, Троица, Славян жазбасы мен мәдениетінің күні) Славян орталығы облыстың айтарлықтай бөлігін біріктірген.

РФ Сыртқы істер министрлігі және Қазақстандағы Ресей елшілігімен тығыз жұмыс жасай отырып, орталық басқармасы әрдайым заңнамалық өзгерістерден хабардар болып тұрады, РФ-ның демалыс лагерьлеріне балаларды, соғыс ардагерлерін ресейлік шипажайларға, орыс тілінде оқытатын ұстаздарды Омбы қаласындағы жетілдіру курстарына жіберуге мүмкіндігі бар. Орталық Қазақстан орыс мектептерінің Ассоциациясына кіреді. 2003 жылы Ресей үкіметі әртүрлі пәндер бойынша көптеген әдістемелік әдебиеттерді сыйға тартты, ол мектептерге үлестірілді. Елшілікпен бірлесе отырып, Орталық дәстүрлі түрде журналистерге орыс халқының мәдениетін ең үздік насихаттауға байланысты байқау өткізеді.

2002 ж. Славян орталығында Мәскеу үкіметімен тығыз қарымқатынас орнады, 2003 ж. ол халықаралық ресейлік отандастар кеңесінің құрамына кірді.

2005 ж. Славян орталығы ЮНЕСКО-ның мұражайтану Қорымен бірегей мәдени нысан болып танылды. 2008 ж. РФ-ның Сыртқы істер министрлігі жыл қорытындысы бойынша Павлодар облысының Славян мәдени орталығын ТМД арасындағы туыстас қоғамдық мекемелер арасынан үздік деп таныды.

Орталық басқармасы таяу және қиыр шетелдегі отандастармен байланысты нығайтты, олармен хат, ақпарат және жоспарлармен алмасып тұрады. Әр кездері жұмысты қолдауға РФ халық әртісі, кинорежиссер В. Хотиненко, халық жыршысы Е. Сапогова, РФ халық әртістері Е. Миронов, Н. Емелин, В. Конкин, С. Газаров және т.б. келді.

Орталық беделді түрде орыс мәдениетін, насихаттап, Қазақстан халқының нығаюына айтарлықтай үлесін қосуда.

Әдебиет:

Григорьева, О. Жазушы Анастасия Цветаеваның музейі / О. Григорьева; орыс тілінен ауд. С. Сатыбалдин // Мәдени мұра. - 2018. - № 4. - 48 - 49 б.

Есімханова, А. Кемелденген бірлестік: [Славян мәдениеті орталығына - 15 жыл] // Сарыарқа самалы. - 2011. - 30 сәуір. - 4 - 5 б.

Қабылденова, Қ. Көршілес ел құрметі: [РФ Қазақстан Республикасындағы Төтенше және өкілетті елшісі М. Бочарников павлодарлық зиялы қауым өкілдерімен кездесті] / Қ.

Қабылденова // Сарыарқа самалы. - 2014. - 12 тамыз. - 2 б.

12 қаңтар

Эрнест Дмитриевич Соколкиннің туғанына 85 жыл (1936)

Тарихшы-өлкетанушы, Қазақстанның Құрметті қоғам және мәдениет қайраткері, Павлодар қаласының құрметті тұрғыны. Ол Псков облысының Себеж қаласында туған. 1958 жылы әскерден кейін Павлодарға келіп, 1958-1967 жылдары қалалық радиоторабында жұмыс істеген. 1967 жылы Томск университетінің тарих-филология факультетін сырттай бітіріп, тарих мамандығы бойынша жұмыс істеген. 1967 жылдан облыстық Г.Н. Потанин атындағы тарихи-өлкетану мұражайының қызметкері болып істеген. Алғашқы кезде аға қызметкер, кейін мұражай директоры қызметін атқарды. 1968 жылдан бас қор сақтау қызметкері, 1990-1994 жж. директордың ғылыми жұмыс бойынша орынбасары, ал 1994 жылдан бері мұражай қорының бас қызметкері болды. Қазір зейнеткерлікте.

Э.Д. Соколкин 30 жылдан астам Павлодар өңірінің тарихын зерттеумен шұғылдануда. Зерттеу жұмысының арқасында осы өңірде болған тарихи оқиғалар, жергілікті атақты адамдар туралы көп материалдар жинақтаған. Ол өлкетану құжаттарын жинап сақтады, сонымен қатар жергілікті мерзімді басылымдар беттерінде және Омбы, Семей, Тула, Алматы мен Мәскеуде «Нива», «Советский музей», «Земля и люди» жинақтарында мақалалары жарық көрген. Өлкетану мақалалары үшін облыстық журналистер одағының сыйлығымен марапатталды.

Байланыс, білім салаларында және оқушылар сарайының мұражайларын ұйымдастыруға үлкен үлес қосты. Сонымен қатар Вс. Иванов, Д. Багаев, С. Торайғыров және т.б. мемориалды тақталарын орнатуда көп жұмыс жасады. «Павлодар» (1982), «Знакомьтесь, Павлодар», «Қаламыздың көшелері = Улицы нашего города» атты анықтамалықтардың құрастырушысы.

Қазіргі кезде облыстағы және қаладағы белгілі тұлғаларға арналған еңбектер жазуда.

Әдебиет:

Ақсудың ақ жолы=Светлый путь Аксу / Э. Д. Соколкин, В. М. Хохлова, Г. Н. Акшолокова ж. б.; фото В. Панасюка, Ж. Сейтенова. - Амина, 2006. - 253 б.

Соколкин, Э. Д. Қаламыздың көшелері=Улицы нашего города / Э. Д. Соколкин. - Павлодар, 2007. - 415 б.

Соколкин Эрнест Дмитриевич // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 660 б.

Мүсәйіп, Қ. "Ертіс өңірінің шежірешісі": [С. Торайғыров атындағы облыстық кітапханада өңірімізге танымал өлкетанушы Э. Соколкиннің 80 жылдығына арналған мерекелік кеш өткізді] / Қ. Мүсәйіп // Сарыарқа самалы. - 2016. - 16 қаңтар. - 12 б.

13 қаңтар

Наум Григорьевич Шафердің туғанына 90 жыл (1931)

Әдебиетші, музыкатанушы, композитор, ПМУ профессоры, ПМПИ оқытушысы, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері, Павлодар облысының құрметті тұрғыны ол Бессарабия жерінде дүниеге келді. 1941 жылы отбасымен Қазақстанға жер аударған. Қазақ Мемлекеттік университетін тамамдаған. Осы жерде оқып жүргенде Е. Брусиловскиймен тығыз байланыста болған. Ол оған музыкамен айналысуға кеңес берген. Бірақ Н. Г. Шафер әдебиетті таңдап алды. Шығыс Қазақстан облысында, Целиноградта (қазіргі Нұр-Сұлтан), Павлодар қалаларының мектептерінде сабақ беріп, Павлодар педагогикалық институтында қызмет істеген. 1965 жылы Бруно Ясенский шығармашылығы негізінде кандидаттық диссертация қорғаған. «Русская гражданская поэзия за 100 лет» тақырыбындағы докторлық жұмысын дайындау кезінде «Кеңес мемлекетінің құрылысы туралы жалған мәліметтерді таратқаны үшін» бір жарым жылға сотталды. Тек, 1989 жылы ғана ақталған.

Көп жылдар бойы Дунаевскийдің өмірі және шығармашылығымен шұғылданып келеді. 1988 жылы Мәскеуде «Дунаевский сегодня» атты кітабы жарық көрді. Ол И. Дунаевскийдің екі томдық хаттарын алғаш рет жарыққа шығарды. Көп жылғы қыруар жұмысының нәтижесі – «Исаак Дунаевский в гостях у Михаила Булгакова» атты күйтабағының шығуы. Зерттеу жұмыстарында М. Булгаковтың шығармашылығын насихаттау елеулі орын алады. Жазушының «Петр Великий» және «Рашель» драмалық шығармаларын алғаш рет жариялады.

Н. Шафер халықаралық Булгаков оқуларымен басқа да ғылыми конференциялардың міндетті қатысушысы болып келеді. Авторлық әндерді жинақтаушы және зерттеуші. «Кирпичики» (Қалалық орыс әндерінің 100 жылдық /1850-1950/ антологиясы) күйтабағын шығарды. Жиырма мыңға жуық күйтабақтан тұратын бүкіләлемдік мәні бар туынды фонотекасын жинастырған.

Әдебиеттер:

Шафер Наум Григорьевич // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 730 б.

Әділбек, А. Музыка - халықтың жаны: [филология ғылымдарының кандидаты, профессор, музыкатанушы, сазгер Н. Г. Шафер жайлы] / А. Әділбек. // Сарыарқа самалы. - 2014. - 1 мамыр. - 3 б.

Мақұл, У. Дарындарымен танылғандар: [филология ғылымдарының кандидаты, профессор, музыкатанушы, сазгер Н. Г. Шафер және жыршы, ақын Д. С. Әсенов жайлы] / У. Мақұл // Сарыарқа самалы. - 2016. - 4 маусым. - 8 б.

Хашымқызы, Қ. Өмірі өнермен өрнектелген: [әдебиеттанушы, музыкатанушы, композитор әрі коллекционер Н. Г. Шафер 85 жасқа толды] / Қ. Хашымқызы. // Сарыарқа самалы. - 2016. - 16 қаңтар. - 12 б.

25 ақпан

Кәукен Кенжетаевтың
туғанына 105 жыл (1916-2008)

Әнші, Қазақстанның халық әртісі. Қазіргі Павлодар облысының Баянауыл ауданында туған. 1936-40 жылдары Мәскеу консерваториясы жанындағы қазақ студиясында оқыды. 1950 жылы Алматы консерваториясының вокалдық факультетін тамамдаған.

1942-1946 жылдары Хабаровск шекарашылар ән-би ансамблінде қызмет етті. 1946 жылдан Алматы Опера және балет театрының әнші-солисі. 1958 жылы Мәскеуде өткен қазақ әдебиеті мен өнерінің онкүндігіне қатысты. Ол Тарғын, Жалбыр, Бекежан, Семен (Е. Г. Брусиловскийдің «Ер Тарғын», «Жалбыр», «Қыз Жібек» және «Дударай» қойылымдарында), Мұқан Төлебаевтың «Біржан-Сара» спектаклінде – Жанбота, А.П. Бородиннің «Князь Игорь» спектаклінде Князь Игорь, М.И. Глинканың «Руслан и Людмила» қойылымдағы Руслан бейнесін, А.Г. Рубинштейннің «Демон» спектаклінде Демон, С.В. Рахманиновтың «Алекосында» Алеко рөлін т.б. партияларды орындап әншілік және актерлік талантының әр қырын танытты. Ол режиссер ретінде Е. Брусиловскийдің «Ер Тарғын», «Жалбыр», «Қыз Жібек», «Амангелді», С. Мұхамеджановтың «Айсұлу», Еркеғали Рахмадиевтің «Алпамыс», П. Чайковскийдің «Қарғаның мәткесі» т.б. операларды қойды.

Кәукен Кенжетаев концерттік-орындаушылық өнерімен де танымал. Репертуарында қазақтың халық әндерімен қатар өзбек халқының әндері, сондай-ақ шетелдің классик композиторларының шығармалары (әндері, романстары мен ариялары) бар.

1957 жылдан бері кинофильмдерге («Жерге қайта оралу», «Біздің сүйікті дәрігер», «Ән қанатында», «Тұлпардың ізімен», «Қыз Жібек», «Таудағы шынар», «Қызыл тас заставасы», «Гауһартар) түскен. Гастрольдік сапармен ТМД елдерінің көптеген қалаларында және шетелде

(Польша, Моңғолия, Румыния, Түркия, Греция, Сирия, Ливан, Мысыр т.б.) болған. Еңбек Қызыл Ту орденімен марапатталған.

1959 жылы ҚазКСР Халық әртісі атанды. 1953 жылдан ҚазКСР Еңбек сіңірген әртісі.

Әдебиеттер:

Кенжетаев, К. Дархан дарын: Шәкен Айманов жайлы. - Алматы: Өнер, 1980. - 152 б.

Кенжетаев, К. Кинорежиссер Мәжит Бегалин: Естелік. - Алматы: Өнер, 1994. - 110 б.

Кенжетаев Кәукен // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия. - 10 т. - Алматы, 2002. - 4 т. - 505 - 506 б.

Кенжетаев Кәукен // Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. - Алматы, 2010. - 290 б.

Кенжетаев Кәукен // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 380 б.

Әбен, Қ. Ағадан қалған ұлағат: Кәукен Кенжетаевтың туғанына - 100 жыл / Қ. Әбен // Сарыарқа самалы. - 2016. - 25 ақпан. - 5 б.

Әбілдина, Ғ. Қазақ өнерінің ақтаңгері: [Қазақстанның Халық артисі К. Кенжетаевтың 100 жылдығына орай / Ғ. Әбілдина // Сарыарқа самалы. - 2016. - 9 маусым. - 16 б.

Қайыров, Е. Өнердің шежірешісі...: Кәукен Кенжетаевтың туғанына - 100 жыл / Е. Қайыров // Сарыарқа самалы. - 2016. - 20 ақпан. - 6 - 7 б.

Молдайып, С. Телегей: Кәукен Кенжетаевтың туғанына - 100 жыл / С. Молдайып // Сарыарқа самалы. - 2016. - 25 ақпан. - 1, 5 б.

Омаров, М. Кәукен Кенжетаевқа естелік тақта ашылды: [облыстық Ж. Аймауытов атындағы қазақ музыка-драма театры ғимаратының қабырғасына ҚР Халық артисі К. Кенжетаевқа арналған ескерткіш тақта орнатылды] / М. Омаров // Театр.kz. - 2016. - № 7. - 11 б.

Хашымқызы, Қ. Кәукен ағаға - құрмет: [облыстық Ж. Аймауытов атындағы қазақ музыка-драма театры ғимаратының қабырғасына ҚР Халық артисі К. Кенжетаевқа арналған ескерткіш тақта орнатылды] / Қ. Хашымқызы // Сарыарқа самалы. - 2016. - 1 қазан. - 7 б.

Хашымқызы, Қ. Қазақ өнерінің хас таланты: [Ж. Аймауытов атындағы облыстық қазақ музыка-драма театрында Қазақстанның Халық артисі К. Кенжетаевтың 100 жылдығына кеш өтті] / Қ. Хашымқызы // Сарыарқа самалы. - 2016. - 3 наурыз. - 20 б.

8 наурыз

Рафиқа Бекенқызы Нұртазинаның туғанына 100 жыл (1921 -2013)

Ғалым, педагогика ғылымдарының кандидаты (1974), Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген мұғалімі (1966). Қазақ КСР Оқу-ағарту ісінің үздігі, Социалистік Еңбек Ері (1968), Қыздар мемлекеттік педагогикалық институтын (1951, қазіргі Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетін) бітірген. 1951-71 жылдары Алматы қаласындағы №12 қазақ орта мектебінде орыс тілі мен әдебиетінің мұғалімі, оқу ісінің меңгерушісі, 1971-1985 жылдар аралығында осы мектептің директоры болды. 1972 жылы республикалық педагогикалық қоғамының төрайымы болып сайланды. Р. Нұртазина – 40-тан астам ғылыми әдістемелік еңбектің (орыс тілінде) авторы, ол қазақ мектептеріндегі орыс тілі мен әдебиетін оқыту бағдарламасын әзірлеуге қатысты. «Құрмет белгісі» (1966), Ленин (1968) ордендерімен бірнеше медальдармен марапатталған. Рафиқа Бекенқызы Нұртазина 2013 жылы дүниеден озды.

Әдебиеттер:

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 2005. - 7 т. - 94 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Қазақстан ғалымдары: Энциклопедиялық анықтамалық. 2 т. - Алматы, 2013. - 227 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 523 б.

Ысқақова, Д. Мақтанышы қазақтың: [жерлесіміз, мұғалім Р. Нұртазина жайлы] / Д. Ысқақова // Сарыарқа самалы. - 2014. - 29 наурыз. - 5 б.

Қуанышева, А. Ұлылық шыңы - ұстаздық: [Павлодар мемлекеттік педагогикалық университетінде ардақты ұстаз Р. Нұртазинаның құрметіне арналған кабинет ашылды] / А. Қуанышева // Сарыарқа самалы. - 2018. - 24 сәуір. - 5 б.

11 наурыз

Анатолий Николаевич Михейчевтің туғанына 90 жыл (1931-2007)

ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, Қазақстан театр қызметкерлері Кеңесінің мүшесі, актер. Томск қаласында дүниеге келген. 1948 ж. Томск театр студиясын тамамдаған соң Томск театрының актері қызметінде болды. Днепропетровск, Рязань, Астрахань театрларының актері болған. 1965-1970 жж. Жамбыл атындағы Өскемен драма театрының директоры қызметін атқарған. 1970-1983 жж. директор, ал кейін 1983 жылдан. – 1991 ж. зейнекерлікке шыққанға дейін А.П. Чехов атындағы облыстық драма театрының актері. Сахналарда 100-ден астам роль сомдаған: И. Назаровтың «Панфиловцы» қойылымында – майор Рузанов (1975 ж.), В. Шульдин мен Ю. Фридманның «Синдбад-мореход» қойылымындағы Джафар (1979 ж.), М. Шатровтың «Именем революции» (1980 ж.), С. Смирновтың «Люди, которых я видел» қойылымындағы Шевченко (1985ж.), В. Поповтың «Пропуск Стаса Захарова» қойылымындағы Глебов (1984 ж.), О. Уайльдтің «Веер леди Уиндимер» туындысындағы Паркер (1991 ж.) және т.б. А.Н. Михейчев өзін соңынан адам ерте алатын білгір жетекші ретінде көрсете білді. Оны жоғары кәсібилік, асқан еңбекқорлық, кәсіби табандылық және шыдамдылық ерекшелендірді. Сіңірген еңбегі мен театр өнерінің дамуы 1980 жылғы ҚазКСР-інің Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығымен А.Н. Михейчевке «ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген қызметкері» құрметті атағы берілді.

Әдебиеттер:

Михейчев Анатолий Николаевич // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 404 б.

Михейчев Анатолий Николаевич: некролог // Сарыарқа самалы. - 2007. - 9 қаңтар. - 7 б.

26 наурыз

Алексей Миронович Дьячковтың туғанына 95 жыл (1926-2001)

Суретші. Павлодар облысының Ермак ауылында (қазіргі Ақсу қаласы) туған. 1938 жылдан Павлодар қаласында тұрған. Бала кезінен суретшіні туған өлкесінің табиғаты толғандырып, шабыттандырған. Мектеп жасынан Ертіске этюдтерге барған. Жетінші сыныптан соң ол А. П. Чехов атындағы облыстық драма театрында суретші болып істей бастаған. Әскери қызметінен кейін театрға оралды. Ол В.А. Критинин мен В. Э. Штейгер сияқты суретшілермен жұмыс істеді, мұнда ол бутафория мен қойылымдарға декорациялар туғызған. 1956 ж. Павлодарда жаңа ашылған ҚазИзо көркем шеберханасына түсті (1959 жылдан көркемөндірістік шеберханалар), онда көп жылдар бойы еңбек етті. Осынада Павлодар қаласының келбетін әсемдеу жұмыстары жүргізілді. П. Г. Величко, М. П. Колмогоров, В. В. Терещенко, С. Я. Якубович сияқты суретшілермен әрдайым араласып, сондай-ақ барлық қалалық көрмелерге қатысты. Туған Ертіс өңірі – сол жылдардағы көрмелердің басты тақырыбы. Пейзаж жанрында жұмыс істеген. Жұмыстарының көрмелері көрермендердің айнымас назарына ие болды. 1965 ж Павлодар қаласында көркемсурет мұражайы ашылғанда, Дьячков осындағы бүкіл есептік көрмелерге қатысқан. Сол жылдардағы шығармашылық пейзаждар: «Роцца», «Лесное зеркало», «Березовая роцца». 1976 ж алғаш рет республикалық «Пейзаж и натюрморт» көрмесіне «Над целинным простором», «Голубая весна», «Притихло» пейзаждарымен қатысты. Келесі жылы республикалық көрмеге оның ең үздік жұмыстарының бірі «Канал Иртыш – Караганда» картинасы қатысты. 1979 ж. республикалық көрмеде оның «Разлив на Иртыше», «Идет весна» және «Осинник» жұмыстары ұсынылды. А. Дьячков 17 облыстық және 4 республикалық көрмеге қатысқан (1961-80 гг.).

Оның белгілі жұмыстары: «Березовые ситцы» (1972 ж.), «Ручей у реки Акпет» (1975 ж.), «Домик лесника» (1976 ж.), «Дом Павла Васильева» (1978 ж.), «Осень в Баянауле» (1979 ж.), «Сжатое поле» (1979 ж.) және т.б.

Әдебиеттер:

Дьячков Алексей Миронович // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 294 б.

18 сәуір

Зейтін Ақышевтың
туғанына 110 жыл (1911-1991)

Жазушы, драматург, педагог, аудармашы Зейтін Ақышев 1911 жылы Павлодар облысы Баянауыл ауданында туған. 1936 жылы Омбы жұмысшы факультетінде оқып, 1938 жылы Семей пединститутының физика-математика факультетін бітірген. 1938-1952 жылдары Баянауыл мектебінде математика пәнінен дәріс беріп, кейін мектеп директоры болды. Аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі және Павлодар педучилищесінде сабақ беріп, аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі болып қызмет атқарды. Ұлы Отан соғысы жылдары Павлодар облысы оқу бөлімінің меңгерушісі қызметінде жүріп, Павлодар облыстық тарихи-өлкетану мұражайының ашылуына үлкен көмек көрсетіп, мүмкіндіктер жасады.

З. Ақышев 1952-1966 жылдары "Мектеп" баспасында редактор, редакция меңгерушісі, бас редактор. 1955-60 жж. "Қазақстан мұғалімі" газетінде редактор болды. 1966-1969жж. ҚазССР Министрлер Кеңесінің "Қазақ ССР Үкіметінің қаулылар жинағы" редакциясында аудармашы-редактор болды. 1969-76жж. Қазақ Совет энциклопедиясының Бас редакциясында аға ғылыми редактор болып қызмет жасады.

Алғашқы өлеңдері, очерктері, әңгімелері 1930 жылы жариялана бастады. Тұңғыш очерктер жинағы "Біздің шамшырақтар" 1962 жылы жарық көрді. "Достарым менің" атты әңгімелер жинағы (1967), Ертіс өңірі еңбекшілерінің Совет үкіметін орнату жолындағы күресін суреттейтін "Ақбел асуы" (1976), белгілі ақын, әнші, композиторлар Жаяу Мұса мен Иманжүсіптің өмірін суреттеген "Жаяу Мұса" (1978), "Шынардың шыбығы" (1987) романдарының, сондай-ақ "Жаяу-Мұса", "Келіндер", "Құтылмайды ол" пьесаларының авторы. Жекелеген туындылары орыс тіліне аударылған. В.Ф. Панованың "Кружилиха" (1950), А.И. Куприннің "Жекпе-жек" (1954), Я. Коластың "Талаш атай" (1956) т.б. романдарын қазақ тіліне аударған.

З. Ақышев "Еңбектегі ерлігі үшін" медалімен және Қазақ ССР Жоғарғы Советінің Құрмет грамотасымен наградталған.

Әдебиеттер:

Ақышев, З. Жаяу Мұса: роман / З. Ақышев. - 2-ші бас. - Алматы: Жібек Жолы, 2011. - 455 б.

Ақышев, З. Жесірлер: роман / З. Ақышев. - Алма-Ата: Жазушы, 1973. - 200 б.

Ақышев, З. Жұмбақ іздер: повесть / З. Ақышев. - Алматы: Жалын, 1980. - 87 б.

Ақышев, З. Иманжүсіп: роман / З. Ақышев. - 3-ші бас. түзетіл. және толықт. - Алматы: Жібек Жолы, 2011. - 423 б.

Ақышев, З. Қиырдан келген көгершін: повестер мен әңгімелер / З. Ақышев. - Алматы: Жалын, 1984. - 96 б.

Ақышев, З. Телқоңыр: деректі повесть / З. Ақышев. - Алматы: Өнер, 1986. - 176 б.

Ақышев, З. Шынардың шыбығы: роман / З. Ақышев. - Алматы: Жазушы, 1987. - 352 б.

Ақышев Зейтін // Қазақ ССР: қысқаша энциклопедия. - 4 т. - Алматы, 1989. - 4 т. - 110 б.

Ақышев Зейтін // Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 1998. - 1 т. - 236 б.

Ақышев Зейтін // Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. Алматы, 2005. - 32 б.

Ақышев Зейтін // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 149 б.

Алдабергенов, Қ. Ойы терең, қаламы қарымды жазушы // Қ. Алдабергенов, Е. Арын, Б. Баткеева. Бір туар дара тұлғалар. - Павлодар, 2003. - 213 - 219 б.

Ақышев, З. Жағдайды түсінетін асыл азамат еді ғой, кешіреп...: [тарих ғылымдарының докторы, профессор Е. Бекмаханов жайлы жазушы, аудармашы З. Ақышевпен сұхбат] / З. Ақышев // Жұлдыздар отбасы. Аңыз адам. - 2015. - № 17. - 18 б.

Артықбаев, Ж. Құт орнап, кие қонған Баянауыл: [Баянауыл жерінен шыққан

атақты жерлестер туралы] / Ж. Артықбаев // Мәдени мұра. - 2011. - № 4 (шілде - тамыз). - 47 - 53 б.

Заманының заңғар жазушысы: [жазушы З. Ақышев туралы] // Сарыарқа самалы. - 2016. - 2 шілде. - 6 б.

21 сәуір

«Қаздар қонысы» республикалық маңызы бар табиғат ескерткішінің жарияланғанына 50 жыл (1971)

Бұл ескерткіш Ертіс өзенінің оң жақ жағалауында, Павлодар қаласының солтүстік шетінде, темір жол көпірінен оңтүстікке қарай 500 метр қашықтықта орналасқан. Ол 1928 жылы Мәскеу палеонтологы Ю.А. Орловтың бастауымен ашылды. 1929-1930 жылдары бұл жерде палеонтологиялық қазбалар жүргізілді, соның барысында плиоцен-миоцен жастағы ежелгі сүт қоректілерінің бірнеше мыңдаған сүйек қалдықтары (заманауи африка фаунасының арғы нысаны) табылды. Палеонтологиялық институттың археологтары осы жердің кішігірім бөлігін зерттеген кезде одан кем дегенде 20 марал, 40 керік, 130 мүйізтұмсық, 200 гиппарион және тағы басқаларын тапты. Неоген кезеңінің (25-2 млн жыл) осындай бай жануарлар әлемі бар «Қаздар қонысы» палеонтологиялық орнының ашылуы Ертістің Павлодар өңіріне бұрынғы Кеңес Одағы елдерінен палеозоологтардың келуіне жол ашты. Барлық табылған палеоматериалды ғалымдар өздерімен бірге әкетіп отырды, себебі, біріншіден, сол уақытта Павлодарда өлкетану мұражайы болмады, екіншіден, палеонтологиялық қалдықтардың зерттелуін және сақталуын қамтамасыз ете алатын ғылыми ұйым да болған емес. Сол уақыттағы көптеген палеонтологиялық заттар КСРО ҒА ЗИН жинақтамасы қорына жіберілді. А.Ю. Орлов бастаған жұмыстар 1960 жылы ҚазКСРО ҒА Зоология институтындағы палеобиология бөлімінің экспедициясымен жалғасып, ортаңғы және астыңғы жиектерді елек арқылы жуып-шаю жолымен омыртқа жоталарының жинақтамасы табылды. Оның арасында қояндар, шақылдақтар, қосаяқтар, қос мекенділер мен шағын құстардың қалдықтары анықталды. «Қаздар қонысы» табиғи ескерткіші неоген жануарлары көмілген жерлердің ең ірі, әлемге аты әйгілі ескерткіш эталоны. Осы ескерткіш арқылы ертеде өмір сүрген жануарларды зерттеген, жануарлардың қалдықтарымен салыстыру жұмыстары жүргізілуде.

Сүйекті қыртыстың жалпы аумағы 800 м. астам, ескерткіштің жалпы аумағы 2 гектар.

Қаздар қонысының қазба түрлерінің ішінен 70-тен астам жануарлар түрлері белгілі. Онда кішкентай үш бармақты жылқы – гиппарионның көптеген қалдықтары табылған, көптеген көне мүйізсіз мүйізтұмсықтар – хилотерилердің де қалдықтары табылды. Керіктер, түйетабандар мен тасбақалардың және басқа да қазіргі Африканы мекендейтін хайуанаттардың сүйектері де табылған. Жыртқыш аңдар арасынан мұнда гиеналар, қылыштісті мысықтар және иктегериялар анықталған.

Осы көмбе Еуразияда ең ірі деп саналады. Ғалымдардың алға қойған өзекті мәселесі бірегей табиғи ескерткішті сақтау болып саналады. Көне хайуанаттардың сүйектері жартасты Ертістің маңында төгіліп жатыр, сондықтан осы қирап жатқан ескерткішті сақтап қалу тек Павлодарға ғана емес, әлемдік ғылым үшін де өте маңызды.

2019 ж. Ертістің орталық жағажайында "Қазқонақ" палеонтологиялық ескерткіші мен ашық аспан музейі таныстырылды.

Әдебиеттер:

Қаздар қонысы // Атамекен: Географиялық энциклопедия / Бас ред. Б. Ө. Жақып. – Алматы, 2011. - 311 б.

Қаздар қонысы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 421 б.

Қаздар қонысы // Қазақстан табиғаты: Энциклопедия. 5 т. / Бас ред. Б. Ө. Жақып. - Алматы, 2009. – 2 т. - 321 б.

Қаздар қонысы // Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 2003. - 5 т. - 457 б.

Молдайып, С. Қазқонақ: ["Қазқонақ" палеонтологиялық ескерткіші] / С. Молдайып // Сарыарқа самалы. - 2017. - 10 тамыз. - 6 б.

Сахаба, Т. Жанға жайлы жаңа жағалау: [Ертістің орталық жағажайының төменгі бөлігі, яғни жаңа жағалау ашылды және "Қазқонақ" палеонтологиялық ескерткіші мен ашық аспан музейі таныстырылды] / Т. Сахаба // Сарыарқа самалы. - 2019. - 6 шілде. - 3 б.

Хашымқызы, Қ. Табиғаттың таңғажайыбы: "Қаз қонақ" жәдігерлерінің көрмесі ашылды / Қ. Хашымқызы // Сарыарқа самалы. - 2016. - 19 сәуір. - 8 б.

Кеңес Одағының Батыры Сұрағанов Құдайберген 1921 жылы Павлодар облысының Қашыр ауданы Сұлуағаш ауылында туған. 1940 жылы Павлодардың педагогтық училищесін бітірген соң, Жаңа ауыл орталау мектебінде мұғалім болып істеді. Сол жылдың қазан айында Қызыл Армия қатарына шақырылды. 1942 жылы артиллериялық училищені бітіріп, кіші лейтенант атағымен майданға келді.

Ер жүрек артиллерист Волгадан Шпрееге дейінгі соғыс жолдарынан өтті. Өзінің жеңіс сапарын құлаған Берлинде аяқтаған жауынгер Қ.М. Сұрағанов туған Қазақстанына қайтып оралды. 1946 жылы 15 мамырда аға лейтенант Қ.М. Сұрағановқа Кеңес Одағының Батыры атағы берілді. 5 орденмен және көптеген медальдармен марапатталған.

Қазақстан педагогтық институтын, одан кейін аспирантураны бітірді. Қазақ қыздар педагогика институтында қызмет істеді.

Павлодар қаласында Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағановтың құрметіне көше ата берілді

Әдебиеттер:

Сұрағанов, Қ. Өмір соқпақтары. Деректі хикаят. / Қ. Сұрағанов - Алматы: Қазақстан, 1998. - 160 б.

Сұрағанов Құдайберген // Совет Одағының қазақстандық батырлары. - 2 т. - Алматы, 1969. - 2 т. - 269 - 270 б.

Қазақстандық Кеңес Одағының батырлары: [Сұрағанов Құдайберген Мағзұмұлы] // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия. 10 т. - Алматы, 2003. - 5 т. - 342 б.

Сұрағанов Құдайберген Мағзұмұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 668 б.

Сұрағанов Құдайберген // Жеңісіміздің жұлдыздары. 1941-1945 / Павлодарлықтар - Кеңес Одағының Батырлары және үш дәрежелік Даңқ орденінің толық Кавалерлері = Звезды нашей Победы. 1941-1945 / Герои Советского Союза и Кавалеры ордена Славы трех степеней – павлодарцы: Биобиблиографиялық көрсеткіш – Библиографический указатель. - Павлодар, 2010. - 23 б.

Жұматов Ғ. Жеңіс жалаун желбіреткен / Ғ. Жұматов. – Павлодар, 2005. - 44 б.

Махмет Қайырбайұлы Қайырбаев // Павлодарлықтардың ерлігі халық жадында: 1941-1945. - Павлодар, 2005. - 165 б.

"Адал ұл ер боп туса - ел тірегі": [Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағанов жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 11 б.

Бойков, Н. Ертіс бойының ерлері: Сталинград шайқасына - 75 жыл / Н. Бойков // Сарыарқа самалы. - 2018. - 10 мамыр. - 6 б.

Ибраева, Т. Біздің батырлар: [Павлодар педагогикалық училищесінің түлектері С. Мүткенов, Қ. Сұрағанов, Қ. Нұркин, К. Әбенов, М. Әлімбаев, Е. Қалымжанов, А. Щербинко, Б. Ахметов, Қ. Елубаев майданға алынды] / Т. Ибраева // Сарыарқа самалы. - 2014. - 17 маусым. - 6 б.

Исаев, С. Ол нағыз ұстаз еді: [Кеңес Одағының Батыры Қ. М. Сұрағанов жайлы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті физика-математика факультетінің деканы, профессор С. Исаевтың әңгімесі] / С. Исаев // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 14 б.

Кеңес Одағының Батыры!: [Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағанов жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 12 б.

Қан кешу: [Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағанов жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 12 б.

Қожахметова, З. Қ. Қайран, жездем...: [ҚР Білім беру ісінің үздігі, ҚР Мәдениет қайраткері, Павлодар облыстық Мұсылман әйелдері лигасын басқарған З. Қожахметованың Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағанов жайлы әңгімесі] / З. Қ. Қожахметова // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 13 б.

Мархаба, Т. Сұрағанов есімі берілді: [Павлодар қаласындағы Дерібас көшесін

Кеңес Одағының батыры Қ. Сұрағановтың есімімен атау жөнінде республикалық ономастикалық комиссиясының шешімі шықты] / Т. Мархаба // Сарыарқа самалы. - 2016. - 14 қаңтар. - 2 б.

Мундуинов, Е. Өшпес ерлік жасаған: Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағановтың туғанына - 90 жыл / Е. Мундуинов // Сарыарқа самалы. - 2011. - 16 маусым. - 6 б.

Мундуинов, Е. Тастай берік жау шебін бұзып өткен: [жерлесіміз, Кеңес Одағының Батыры Қ. М. Сұрағанов жайлы] / Е. Мундуинов // Сарыарқа самалы. - 2010. - 1 мамыр. - 6 б.

Павлодарлық Кеңес Одағының Батырлары // Сарыарқа самалы. - 2010. - 6 мамыр. - 16 - 17 б.; Сарыарқа самалы. - 2010. - 8 мамыр. - 6 - 8 б.

Сахаба, Т. Сұрағанов есімі берілді: [Павлодар қаласындағы Дерибас көшесі бұдан былай Кеңес Одағының батыры Қ. Сұрағановтың есімімен аталады] / Т. Сахаба // Сарыарқа самалы. - 2016. - 12 мамыр. - 1 - 2 б.

Торайғыров, М. Мінезі жібектей еді...: [Кеңес Одағының Батыры Қ. Сұрағанов жайлы] / М. Торайғыров // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 ақпан. - 13 б.

25 мамыр

Майя Әбдірахманқызы Жиенбаеваның туғанына 65 жыл (1956)

Павлодар қаласында туған. Орта мектепті бітіргеннен кейін әл-Фараби атындағы Шымкент педагогика институтының кітапхана факультетіне түскен. 1977 жылы институтты бітіріп, Павлодар облысы Ермак (Ақсу) қаласы аудандық орталық кітапханада жұмыс істеді. 1979 жылы облыстық кітапханада библиограф-әдіскер, кітап қорын толықтыру бөлімінің меңгерушісі қызметтерін атқарды.

1985 жылы облыстық кітапхананың директоры болып тағайындалды. 1988 жылы оның басшылығымен үш облыстық кітапхана (әмбебап, жасөспірім және балалар) бірігіп, облыстық біріккен әмбебап ғылыми кітапхана статусына ие болды.

М.Ә. Жиенбаева екі халықаралық Москва (1995), Стамбул (1997) қалаларында өткен кітапханалық ИФЛА форумына, үш республикалық (Қарағанды (2001), Орал (2002), Өскемен (2004) қалаларында өткен) кітапханалық конференцияларға қатысты. Ульяновск, Ижевск, Вильнюс, Алматы, Бішкек қалаларында өткен кітапхана ісінің даму мәселелеріне арналған семинарларға қатысты. ҚР Кітапханалық Ассоциациясының мүшесі. Облыстың қоғамдық өміріне белсене қатысуда. Облыс әкімі жанындағы демографиялық саясат, отбасы және әйелдер мәселелері кеңесінің мүшесі.

Майя Әбдірахманқызы республикадағы жаңа бастамалардың басында болды. Облыс кітапханаларында еңбек ұйымдастырудың бригадалық түрлері іске асырылды, (НТИ) бөлмелері, сайыс, өлкетану клубтары құрылып, кітапханашы күні, «Дублер жұмалығы» және мамандармен басқа жұмыстар өткізіліп отырды. Сонымен қатар, облыстық кітапханада жүзеге асырылып жатқан көптеген басқа да бағдарламалар мен жобалардың бастамашысы. «Кітапхана және өлкетану», «Экология және өмір», «Кітапхана – жаңа технологиялар», «Кітапхана – мәдениет орталығы», «Шаңырақ», «Жанашыр» және т.б. «Жанашыр» жобасы әлеуметтік қорғалмаған тұрғындарды кітапханалық-ақпараттық қызметпен қамтамасыз ететін бірнеше бағдарламадан тұрады.

М. Жиенбаеваның басшылығымен 1993 жылы республикада алдыңғы қатарлылардың бірі болып кітапханалық жұмысты автоматтандыру, электронды каталог енгізу жұмыстары істелді. 1997-1999 жылдары «Сорос-Қазақстан» және «Ашық қоғам» Институтының гранттарына ие болды. Осының арқасында кітапхана оқырмандарға жоғары деңгейдегі, жаңа ақпараттық технологиялар – электронды пошта және Интернет арқылы қызмет көрсету мүмкіндігі пайда болды. Қазақстанның моделді кітапханасы болды.

Қазіргі уақытта облыстық кітапхана жасаған 2004-2006 жылдарға арналған облыстық «Ауыл кітапханасы» бағдарламасын жүзеге асыруда көп жұмыс жасалуда. Осы бағдарламаға сәйкес жоспарланған ауылды жерлерде 61 кітапхана ашылады. Бағдарламаның негізгі бір бағыты болып ауыл кітапханаларын компьютерлендіру процесі және агроөндірістік комплексті (АПК) ақпараттық қамтамасыздандыру.

КСРО Мәдениет Министрлігінің «За отличную работу» белгісімен, алғыс хаттармен, Мәдениет министрлігінің, облыс басқармасының 37 грамоталарымен марапатталған. 1998 жылы Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген қызметкері, 2003 жылы «Үздік кітапханашы» атақтарына ие болды.

Әдебиеттер:

Жиенбаева Майя Әбдірахманқызы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 346 б.

5 маусым

Дүйсенбек Тыныштықпайұл Нақыповтың
туғанына 75 жыл (1946)

Акын, жазушы, драматург, либретист, көптеген әдеби сыйақылардың иегері, Қазақстан хореографтары Кеңесінің төрағасы, киносценарист, балет театрының режиссері, бірнеше мәдени және гуманитарлық бағдарламалардың ұйымдастырушысы, «Приз Улановой» Халықаралық балет фестивалінің Президенті. Баянауыл ауданында туған. 1964ж. Мәскеу академиялық хореографиялық училищесін бітірген. Атақты биші және педагог Александр Руденконың сыныбында оқыған. 1985 ж. Алматыдағы Киров атындағы ҚазМУ-ді бітірген (қазіргі Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ). Алматы опера және балет (1964-1967 жж.), Фрунзе (1967-1968 жж.), Пермь (1968–1969 жж.), Самарқанд (1970-1972жж.) және қайта Алматыда (1972-1985 жж.) театрларында балет солисі болды, «Қазақфильм» киностудиясында бас редактор болып істеген. Галина Уланова, Майя Плисецкая, Наталья Бессмертнова және басқа да танымал балет шеберлерімен жеке таныс болды. 2010 ж. Қазақстанда алғашқы балалар «Ер төстік» балалар ертегісі желісімен аттас ұлттық балетін құрды. 1995 ж. Алматыда оның алғашқы өлең кітабы «Вечер века» жарық көрді. Кейін «Песня моллюска» (2000 ж.), «Близнецы» (2001 ж., кітап автордың Нью-Йоркте 2001 ж. 11 қыркүйекте болған лаңкестігінен 20 күнгі әсерімен жазылған), «Круг пепла» романы (2006 ж., 2009ж.), «Время Ре» өлеңдер жинақтары шыққан.

Әдебиеттер:

Көп қырлы талант: [Қазақстан хореографтар Одағының төрағасы Дүйсенбек Нақыповтың 65 жылдық мерейтойына арналған шығармашылық кеші өтті] // Сарыарқа самалы. - 2011. - 14 маусым. - 3 б.

3 шілде

Кузьма Александрович Семенченконың
туғанына 125 жыл (1896-1965)

Кеңес Одағының Батыры (Ұлы Отан соғысы жылдарындағы тұңғыш), 1-Дүниежүзілік, азамат соғысының, Ұлы Отан соғысының қатысушысы, танк әскерінің генерал-майоры. Украинаның Черингов облысы Мартыновка ауылында дүниеге келді. 1909 ж. Семенченко отбасы Павлодар облысы Успен ауданына қоныс аударған. 1915-1920 жж. – 1 дүниежүзілік және азамат соғыстарының қатысушысы. 1940 ж. Әскери академия жанындағы механикаланған әскер курсы бітірген.

Ұлы Отан соғысы кезінде 1941 жылдан майданда болды. 19 танк дивизиясының командирі (22-ші механикаланған корпус, 5 – әскер, Оңтүстік-Батыс майдан) танк әскерінің генерал-майоры К. А. Семенченко, Войница және Александрия ауылдары маңындағы Владимир-Волыньск тас жолындағы марш кезінде бірден жаудың төте күштеріне ұрысқа түседі. Дивизия бөліктерінің 1941 ж. 2 шілдеде қоршаудан шығуын қамтамасыз етті. Соғыстың бас кезінде жасаған батырлығы мен ерлігі үшін 1941 ж. 22 шілдедегі КСРО Жоғарғы Кеңесінің Жарлығымен бронетанкі әскер генерал-майорына Кеңес Одағының Батыры атағы берілді.

1945 ж. Бас штабтың Әскери академиясын бітірген. 1947 ж. запастағы генерал-майор. Тбилиси қаласында тұрған және жұмыс істеген. Екі Ленин орденімен, Қызыл Ту, I дәрежелі Ұлы Отан соғысы ордендерімен, медальдармен марапатталған.

К. Семенченко есімімен Павлодар қаласында көше аталған. Павлодардағы Батырлар аллеясында Батырдың стелласы орнатылған. Успен ауылында мемориалды тақта орнатылған.

Әдебиеттер:

Семенченко Кузьма Александрович // Совет Одағының қазақстандық батырлары. - Алматы, 1969. - 223 - 224 б.

Қазақстандық Кеңес Одағының батырлары: [Семенченко Кузьма Александрович] // Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 2003. - 5 т. - 340 б.

Қазақстандық Совет Одағының батырлары: [Семенченко Кузьма Александрович] // Қазақ ССР: Қысқаша энциклопедия. 4 томдық. - Алматы, 1984. - 1 т. - 255 б.

Семенченко Кузьма Александрович // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 654 б.

Семенченко Кузьма Александрович // Жәнісіміздің жұлдыздары. 1941-1945 / Павлодарлықтар - Кеңес Одағының Батырлары және үш дәрежелік Даңқ орденінің толық Кавалерлері = Звезды нашей Победы. 1941-1945 / Герои Советского Союза и Кавалеры ордена Славы трех степеней – павлодарцы: Биобиблиографиялық көрсеткіш – Библиографический указатель. - Павлодар, 2010. - 21 б.

Дәуенов, Е. Ерлігі ел есінде: Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры К. Семенченконың туғанына - 115 жыл / Е. Дәуенов // Сарыарқа самалы. - 2011. - 26 шілде. - 5 б.
Еленген ерлік: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 11 б.
Жанкешті: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 10 б.
Жауынгер жолы: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 10 б.
Оралу: (Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы) // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 11 б.
Павлодарлық Кеңес Одағының Батырлары // Сарыарқа самалы. - 2010. - 6 мамыр. - 16 - 17 б.; Сарыарқа самалы. - 2010. - 8 мамыр. - 6 - 8 б.
Сандықта сақталған сурет: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 11 б.
Сарбаздан келген соңғы хат: (Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы) // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 11 б.
Соғыстағы жүздесу: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 11 б.
Тұңғыш: Кузьма Семенченко, Кеңес Одағының Батыры атағын қазақстандықтардың арасында бірінші болып алған / А. Қуанышева, С. Иманғазина // Сарыарқа самалы. - 2015. - 19 наурыз. - 10 - 11 б.

15 шілде

Қошмұхамбет Кемеңгеровтің туғанына 125 жыл (1896-1937)

Жазушы, драматург, филолог, тарихшы, журналист, қоғам қайраткері. 1937 ж. қуғын-сүргінге ұшырады және ату жазасына кесілді. 1910 ж. Павлодар облысының қазіргі Баянауыл ауданына қарасты жерде дүниеге келген, оның әкесі Дүйсебай қажы Омбы облысына отбасымен қоныс аударған. Болашақ жазушының әкесі сауатты адам болған, балалары жақсы білім алғанына құлшынған. Қ. Кемеңгеров Омбы шіркеу мектебінде дәріс алған, кейін ветеринарлық-фельдшерлік мектептің екі сыныбын тамадаған. 1913 ж. ол Омбы ауылшаруашылығы училищесіне оқуға түседі. Училищені бітірген соң Омбы политехникалық институтына оқуға түседі. 1920 жылы ол ауылшаруашылығы институтының зооветеринарлық бөліміне түскен.

1915 ж. 19 жасында Қ. Кемеңгеровтің «Айқап» журналында өлеңдер топтамасы шыққан, солардың ішінде: өз өлеңдері, орыс ақындарының аударма өлеңдері бар. Өлеңдердің арасында А.С. Пушкиннің «Пайғамбар» өлеңінің қазақша нұсқасы бар. Тіл мамандары түпнұсқаға деген ұқыптылықты атап көрсеткен және Пушкин өлеңінің өлшеміне жақындықты атап айтқан.

Шығыс-Сібір медициналық институтында төрт курс оқыған соң, ол Ташкентке аттанып, Орта Азия университетінде және жұмысшы факультетінде, әкери училище тыңдаушыларына қазақ тілі мен әдебиетінен дәріс оқып медицина факультетінің аспиранты атанған. Сол кезде публицистика, пьесалар, газеттерге мақалалар жазады. Ол «Алқа» әдеби үйірмесінің жұмысына араласқан, 1924 жылы Ташкентте «Сана» атты ғылыми-танымдық журналды редакциялаған, «Ақ жол» газетін шығаруға қатысқан.

1926 ж. республикалық қазақ ұлттық театры біздің жерлесімізбен жазылған «Алтын сақина» пьесасымен шымылдығын ашты.

Оның редакторлығымен 1925 ж. Мәскеуде алғашқы орысша-қазақша сөздік жарық көрді. Сол жылы «Бывшие угнетенные народы» кітабы, бір жыл бұрын «Из истории казахов», ал 1928-1929 жж. – қос кітап «Учебное пособие для европейцев» жарық көрді.

Алғашқы тұтқындау 1930 ж. болды. Көрнекті қазақ әдебиет танушылары, «Алаш» партиясының бұрынғы мүшелері қуғынға ұшырады. Олардың қатарында Қ. Кемеңгеров те бар. 1935 ж. ол босатылып. Омбы облысына оралды, Щербаккуль аудандық денсаулық сақтау бөлімінде нұсқаушы болып жұмыс істей бастады.

1937 ж. 7 тамызда – қайта тұтқындалды. Тергеуде оған қайта өткен іс бойынша сұрақтар қойылды, контрреволюциялық әрекетке қатысы барын мойындауды талап етті. 82 істі болған адамның ішінен 64 адам ату жазасына кесілді, солардың арасында Кемеңгеровте болды.

Бұқар жырау атындағы Павлодар әдебиет және өнер мұражайында Сібір әскери округінің Әскери трибуналының анықтама көшірмелері сақтаулы. Новосибирск қаласы, 17 тамыз 1957 ж.: «... Қылмыстық мазмұнының жоқтығынан іс тоқтатылды. Қ. Кемеңгеров қайтыс болғаннан соң ақталды...».

Оның есімімен Баянауылда мектеп және Астана қаласында көше аталған.

Әдебиеттер:

Кемеңгеров Қошмұхамбет (Қошке) Дүйсебайұлы // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия. 10 т. - Алматы, 2002. - 4 т. - 490 - 491 б.

Кемеңгеров Қошмұхамбет Дүйсебайұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 376 - 377 б.

Кемеңгеров Қошмұхамбет Дүйсебайұлы // Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. - Алматы, 2005. - 262 б.

Ұлтжанды азамат [Қ. Кемеңгеров] // Алдабергенов Қ. М. Бір туар дара тұлғалар / Қ. М. Алдабергенов, Е. М. Арын, Б. Т. Баткеева. - Павлодар, 2003. - 194 - 198 б.

Артықбаев, Ж. Құт орнап, кие қонған Баянауыл: [Баянауыл жерінен шыққан атақты жерлестер туралы] / Ж. Артықбаев // Мәдени мұра. - 2011. - № 4 (шілде - тамыз). - 47 - 53 б.

Артықбаев, Ж. О. "Алтын сақина": [Павлодар облысының жазушысы Қ. Кемеңгерұлының "Алтын сақина" пьесасы туралы] / Ж. О. Артықбаев // Қазақстан әйелдері. - 2019. - № 2. - 14 - 15 б.

Аяғанов, М. Қошке есімі неге елеусіз қалды?: [Алаш қайраткері, ғалым, драматург, педагог, жазушы Қ. Кемеңгерұлы жайлы] / М. Аяғанов // Сарыарқа самалы. - 2013. - 12 ақпан. - 8 б.

Жұмағұл, С. Ұлтын сүйген тау тұлға: [қоғам қайраткері Қ. Кемеңгерұлы туралы] / С. Жұмағұл // Ана тілі. - 2015. - 1 - 7 қазан (№ 39). - 1, 6 - 7 б.

Жұмағұл, С. Ұлтын сүйген тау тұлға: Қошке Кемеңгерұлының туғанына 120 жыл толу қарсаңында / С. Жұмағұл // Сарыарқа самалы. - 2015. - 22 желтоқсан. - 12 - 13 б.

Кемеңгер, Қ. Қошкенің хаттары: [драматург, әдебиетші, аудармашы Қ. Кемеңгерұлының қайраткерлермен қызметтік, адами байланыста жазылған хаттары туралы] / Қ. Кемеңгер // Ана тілі. - 2018. - 26 шілде - 1 тамыз (№ 30). - 6 б.

Кемеңгер, Қ. "Түріктің алтын бесігі - Алтай, ер жетіп, өсіп-өнген ордасы - Түркістан": Алаш қайраткері Қошке Кемеңгерұлы туралы / Қ. Кемеңгер // Найзатас. - 2019. - № 1. - 4 - 15 б.

Қайыров, Е. Дара дарын, қарымды қаламгер: Қошке Кемеңгеровтің туғанына - 120 жыл / Е. Қайыров // Сарыарқа самалы. - 2016. - 14 шілде. - 7 б.

Серікбаева, Н. Ұлт мүддесін биік ұстаған: Қошке Кемеңгеровтің туғанына - 115 жыл / Н. Серікбаева // Сарыарқа самалы. - 2011. - 14 шілде. - 5 б.

15 шілде

Бекболат Манапұлы Хазыровтың туғанына 95 жыл (1926)

Ресей Федерациясы, Түмен облысы, Сеитов ауылында туған. Кеңес, партия қызметкері, публицист, өлкетанушы, Павлодар облысының құрметті тұрғыны, екінші дүниежүзілік соғысқа қатысқан Алматы шекарашылар училищесін және Орджоникидзе қаласындағы командалық училищесі (1948) бітірген. 1944 жылы майданға жіберіліп, Жапониямен болған соғысқа қатысқан. 1949 жылға дейін әскери 43 қызметте болған (Балтық маңында). 1949 жылы Павлодарға келіп, 1954-1986 жылдары қалалық комсомол комитетінде қызметтерлік атқарған. Зейнеткерлікке шыққаннан кейін публицистикамен айналысты. В.И. Щербинкомен бірігіп 3 томдық облыстық «Естеліктер кітабын» (1994-1997) шығарды. Оның басшылығымен 1965-1985 жылдары Павлодар облысының әкімшілік-аймақтық бөлінісі туралы 5 анықтамалық жарық көрді. Отан соғысы ордендері және медальдармен марапатталған. Облыс әкімі сыйлығының (1996) және Қазақстан журналистері сыйлығының (1991) лауреаты.

Әдебиеттер:

Хазыров Бекболат Манапұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. – 714 - 715 б.

Хашымқызы, Қ. Ардагер ғұмыры - өнеге: [Тұңғыш Президент күніне орай аймақ басшысы Б. Бақауов Ұлы Отан соғысының ардагері Б. Хазыровтың шаңырағында болып, мерекемен құттықтады] / Қ. Хашымқызы // Сарыарқа самалы. - 2018. - 1 желтоқсан. - 2 б.

Хашымқызы, Қ. Қаһарман қаламгер: [өңірге белгілі жазушы Б. Хазыров 90 жасқа толды] / Қ. Хашымқызы // Сарыарқа самалы. - 2016. - 21 шілде. - 6 б.

3 қыркүйек

Ғалиябану Махметқызы Кертаяеваның туғанына 75 жыл (1946)

Педагогика ғылымдарының докторы (2005), профессор(2005), Қазақ КСР Халық ағарту ісінің үздігі (1983), ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері (2005), ҚР Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі (2009), Халықаралық акмеология (1995) және Халықаралық педагогикалық білім беру (2007) ғылымдары академияларының корреспондент мүшесі. Павлодар ауданы Ефремовка ауылында туған. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтын (1968, қазіргі Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика университеті) бітірген. 1968-1987 жылдары Павлодар қаласындағы мектептерде мұғалім, 1987-1995 жылдары Павлодар педагогикалық училищесінде оқытушы, бөлім меңгерушісі, 1995-1997 жылдары Павлодар мемлекеттік университетінде аға оқытушы, 1997-2005 жылдары доцент қызметтерін атқарды. 2003 жылдан кафедра меңгерушісі. 120-дан астам ғылыми жарияланымның, ішінде 2 монография, 3 оқу оқу құралы, 5 оқу-әдістемелік құралы, 1 электронды оқу құралы мен 3 бағдарламаның авторы. Ғ.М. Кертаяева Ы. Алтынсарин атындағы 2 сыйлықтың (2005), «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» мемлекеттік грантының иегері (2007).

С. Торайғыров атындағы алтын медальмен марапатталған.

Әдебиеттер:

Кертаяева, Ғ. М. Ұстаз қызметіндегі педагогикалық деонтология: ғылыми басылым / Ғ. Кертаяева. - Алматы: Ғылым, 2002. - 223 б.

Кертаяева, Ғ. М. Мемлекеттің тілдер туралы саясатын білім беру жүйесі арқылы іске асыру / Ғ. М. Кертаяева. - өңделіп, толықт., екінші басылымы. - Павлодар, 2001. - 75 б.

Кертаяева Ғалиябану Махметқызы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 382 б.

30 қыркүйек

Павлодар облысының таңбасы бекітілгеніне 10 жыл (2011)

Павлодар облысының таңбасында ҚР мемлекеттік рәміздерінің белгілері берілген. Таңбаның түсі мемлекеттік рәміздер түсіне негізделген – көгілдір түстің алтын түспен үйлесуі тәуелсіз мемлекет халықтарының бірлігі мен гүлденуінің белгісі. Өткен салт-дәстүрлерімізді ұстану белгісі ретінде логотипте қазақ ұлттық ою-өрнегі бейнеленген. Орта бөлігінде ҚР Елтаңбасының негізгі идеясынан алынған – киіз үйдің шаңырағы бар. Шаңырақ – отбасы құт-берекесінің, бейбітшілік пен тыныштықтың нышаны, киіз үйдің түндігі көгілдір ашық аспан астындағы жарқыраған күнді елестетеді. Ал таңбаның ортасынан бастап көгілдір кеңістік бойымен таралған уықтар – өмір мен жылудың көзі есептелетін күн сәулесі іспеттес. 2011 жылдың 3 қазанында облыстық мәслихат депутаттары сессиясында облыс тарихында бірінші логотип бекітілді. Облыс таңбасының конкурсының қорытындысын аймақтық мәдениет басқармасы жариялады. Конкурста комиссия Қасымхан Жапановтың еңбегін жоғары бағалады.

Әдебиеттер:

Павлодар облысының таңбасы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 594 б.

Айтпайұлы, Д. Жаңа жетістіктер нышаны: облыс логотипі бекітілді // Сарыарқа самалы. - 2011. - 1 қазан. - 2 б.

Сахаба, Т. Таңдау қайсысына түсер екен? // Сарыарқа самалы. - 2015. - 13 тамыз. - 20 б.

2 қараша

Қуандық Пазылұлы Жүсіптің
туғанына 80 жыл (1941-2019)

Филология ғылымдарының докторы (1994), профессор (1996), Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы Халық ағарту ісінің үздігі (1991), КСРО (1979) және Қазақстан Жазушылар одағының (1992) мүшесі. Баяна- уыл ауданының Жаңажол ауылында дүниеге келген. Қазақ педагогикалық институтын (1964, қазіргі Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті), Қазақ КСР Ғылым академиясының Әдебиет және өнер институтының аспирантурасын (1967) бітірген. 1968-1973 жылдары Семей педагогикалық (қазіргі Семей мемлекеттік университеті) институтында аға оқытушы, 1973-1995 жылдары доцент, 1995-2008 жылдары Екібастұз инженерлік-техникалық университетінде, Екібастұз педагогикалық колледжінде, С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде кафедра меңгерушісі қызметтерін атқарған, сонымен қатар республикалық «Абай» журналының ақылдастар кеңесінің мүшесі болған. 2002 жылдан бастап республикалық «Қазақстан мектебі» журналының ақылдастар кеңесінің мүшесі болған. Қуандық Жүсіп «Құрмет» орденімен (2012), С.Торайғыров атындағы алтын медалімен (2010), «Қазақстан Республикасының ғылымына еңбек сіңіргені үшін» төс белгісімен марапатталған.

Әдебиеттер:

Жүсіпов, Қ. Қыздар, жігіттер: повесть / Қ. Жүсіпов; құраст., жауапты ред. А. Ж. Құдабаев; бас ред. Е. Арын. - Екібастұз: Вестник, 2013. - 358 б.

Мәшһүр-Жүсіпов, Қ. Көркем сөздің құдыреті (Мектепте қазақ әдебиетін, тілін үйрету). - Павлодар: ЭКО, 2000. - 286 б.

Жүсіп Қуандық Пазылұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 356 б.

Елікбай, С. Ұстаз. Ғалым. Жазушы: [жерлесіміз, филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі Қ. П. Жүсіп жайлы] / С. Елікбай // Сарыарқа самалы. - 2014. - 27 қараша. - 18 - 19 б.

Тәттібаева, Ф. Ғалым мұрасы мәңгілік: [жерлесіміз, филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі Қ. П. Жүсіптің 75 жасқа толуына орай] / Ф. Тәттібаева // Сарыарқа самалы. - 2016. - 1 қараша. - 5 б.

5 қараша

Яков Яковлевич Фрезенің
туғанына 105 жыл (1916-1993)

Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген дәрігері (1966), Қазақ КСР Денсаулық сақтау ісінің үздігі. Украинаның Донецк облысы Лесовка ауылында туған. Донецк медициналық институтын бітірген (1940). Сол жылы жұмысшышаруалардың Қызыл Армиясы қатарына шақыртылып, онда 1942 жылдың мамыр айына дейін қызмет еткен. Екінші дүниежүзілік соғыс жылдары 1941 жылдың қарашасына дейін Батыс майданда болып, үш мәрте жеңіл жарақат алған. 1942 жылы сәуір айында КСРО Қорғаныс халкоматының бұйрығымен елге қайтарылып, Магнитогорск қаласындағы №1602 құрылыс әскерінің кадрлық құрамында фельдшер ретінде әскери қызметте болды. 1942-55 жылдары дәрігерлік телім меңгерушісі, кейіннен өздері жасаған жобамен құрылысы салынып, жаңадан ашылған Май аудандық ауруханасының бас дәрігері әрі хирургі қызметін атқарған. 1955 жылы Павлодар облысының балалар ауруханасында алғаш 25 орынды отоларингологиялық бөлімшесін ұйымдастырып, өзі басқарған. Оның жетекшілігімен облыстық отоларингологтар қоғамы құрылған. Я.Я. Фрезе медальдармен, құрмет грамоталарымен, төс белгілермен марапатталған.

Әдебиеттер:

Фрезе Яков Яковлевич // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 714 б.

11 қараша

Қажыбек Камалұлы Баймолдиннің
туғанына 75 жыл (1946)

Суретші, мүсінші, Қазақстан Суретшілер Одағының мүшесі (1981 ж.), Қазақстан суретшілер Одағы басқармасының мүшесі (1987 ж.). Павлодар облысы Ермак қаласында (қазіргі Ақсу қаласы) туған. 1973 ж. Н.В. Гоголь атындағы Алматы көркемсурет училищесін бітірген. Ұстаздары – М. Г. Калимов, Б. П. Пак. 1973 жылдан Павлодар қаласында тұрған және жұмыс істеген. Ерте кездегі туындылары әлемді біріктіру үйлесімінің тұлғалық ізденісімен тартымды. Жұмыстары – «Архитектор А. Цой» (1978 ж.); «Дед и внук» (1979 ж.); «Ожидание» (1980 ж.); «Мелодия» (1981 ж.). 80-90-шы жж. – хабарлама композициясы мен портреттің ересек шебері, туындылары: «И. Байзақов» (1982 ж.), «Вести 41» (1985 ж.), «Кони» (1986 ж.), «Девочка с кобызом» (1987 ж.), «Абай» (1995 ж.), «Звуки веков» (1996 ж.), «Аблай-хан» (1996 ж.). Суретші шығармашылығында халықтық-эпикалық дәстүрлер кездеседі. Мысалы, «Закарпатье» (1988 ж.), «Радуга» (1995 ж.), «Иртыш. Утро» (1995 ж.), «Полдень» (1996 ж.), «Баян-Аул» (1996 ж.) пейзаждар топтамасын атап көрсетуге болады. Қ.Қ. Баймолдин облыста және қалада монументалды шығармалар қатарының авторы: Екібастұз ауданындағы «Степной» ауылында орналасқан Ә. Марғұланның ескерткіші. Баянауыл кентінде МҮ қасбетіндегі панно, «Майқайыңалтын» шипажайы бассейніндегі панно, Торайғыр ауылы мәдениет үйіндегі «Қазақстан» жазуы, П. Васильевтің кеуіті, Манақбай базар сауда қатарындағы өрнектелген панно.

Әдебиеттер:

Жұматов, Ғ. Мәшһүр тағлымы: елге танылған есімдер / Ғ. Жұматов. - Павлодар: ЭКО, 2008. - 293 б.

Қажыбек Баймулдин // Павлодардың суретшілері = Художники Павлодара: Альбом / құраст. А. Бибина. - Павлодар, 2003. - 12 - 19 б.

Жұматов, Ғ. Бояу сыры: [Қазақстан Суретшілер одағы басқармасының мүшесі, Павлодар Суретшілер одағы басқармасының төрағасы Қ. Баймолдиннің шығармашылығы жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2007. - 6 қаңтар. - 3 б.

15 қараша

Петр Васильевич Пешиннің
туғанына 95 жыл (1926-2002)

Даңқ орденінің толық иегері (1945-1957). Ресейдің Пермь облысы, Осипов ауданы Кашкар ауылында туған. Жеті жылдық білімі бар. 1943 жылы әскер қатарына шақырылған. Полк командирлері курсы бітірген. Ефрейтор, одан кейін 1-атқыштар батальоны 424 атқыштар полкі құрамындағы 18-атқыштар дивизиясының сержанты болды. Карелия, 2-Беларусь және 3-Балтық жағалауындағы соғыста ерекше көзге түскен. Карелия, Балтық жағалауы мен Беларусьте ұрыстарға қатысқан. Екі мәрте жараланған. Әскер қатарында 1953 жылға дейін болып, әскер қатарынан босатылған соң, Пермь облысында трактор жүргізушісі болған. 1955 ж. Павлодар облысына тың игеру жұмыстарына келген. Ертіс элеваторында, 1959 жылдан Павлодардағы №25 басқармаға қарасты жол жөндеу құрылысында бульдозерші болып істеген. 5 орденмен және медальдармен марапатталған. Ардагер тұрған үйге мемориалды тақта орнатылған (1995). Павлодар қаласының Құрметті азаматы (1985), Жеңіс алаңында Пешиннің кеуіті орнатылған.

Әдебиеттер:

Пешин Петр Васильевич // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 605 б.

Петр Васильевич Пешин // Жеңісіміздің жұлдыздары. 1941-1945 / Павлодарлықтар Кеңес Одағының Батырлары және үш дәрежелі Даңқ орденінің толық Кавалерлері = Звезды нашей Победы. 1941-1945 / Герои Советского Союза и Кавалеры ордена Славы трех степеней – павлодарцы: Биобиблиографиялық көрсеткіш – библиографический указатель. - Павлодар: ИП «Шленская О.А.», 2010. - 31 б.

Мерген барлаушы: ["Даңқ" орденінің толық кавалері П. В. Пешин жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2015. - 26 қараша. - 12 б.

25 желтоқсан

Бектұров Әбікен Бектұрұлы
туғанына 120 жыл (1901-1985)

Техника ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Ғылым Академиясының академигі, Қазақстанның еңбек сіңірген ғылым қайраткері Бектұров Әбікен Бектұрұлы Павлодар облысының Баянауыл ауданында дүниеге келді. Қазақстандағы химия ғылымының ұйымдастырушыларының бірі, жалпы және бейорганикалық химияның негізін салушыларының бірі, химия және фосфор мен оның қосылыстары технологиясы саласында танымал ғалым.

Омбы ауыл шаруашылық институтын (1931), Орта Азия мемлекеттік университетінің аспирантурасын (1935) бітірген. 1935-1960 ж. ҚазМУ-де оқытушы, декан, 1946-1968 ж. Химия ғылымдары институтының директоры, 1968-1985 ж. сол институттың бейорганикалық синтез зертханасын және бейорганикалық химия бөлімінің меңгерушісі. Қазақстан Ғылым Академиясының Минералдық қор бөлімінің академия-хатшысы болды (1968-1985). Негізгі ғылыми еңбектері минералдық тыңайтқыштар өндіру мен минерал тұздарды өңдеудің химиясына және технологиясына арналған. Бектұров фосфатты шикізаттарды өңдеудің қышқылдық, термиялық, сондай-ақ, фторсызданған мал азықтық фосфат өндірудің циклондық әдістерін тауып, өндіріске енгізді, Қаратау фосфоритінен минералдық тыңайтқыштар өндіру әдістерін жүйеледі. Ленин, “Октябрь революциясы”, “Құрмет белгісі” ордендерімен және медальдермен марапатталған.

1991 жылдан Қазақстан Химия ғылымдары институты Бектұровтың есімімен аталады.

Ә.Б. Бектұровтың есімімен Павлодар қаласында көше аталған.

Әдебиеттер:

Бектұров Әбікен // Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 1999. - 2 т. - 261 - 262 б.

Бектұров Әбікен // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 241 - 242 б.

Б. А. Бектұров // Қазақ елінің ғылыми тұлғалары / Лидеры науки земли казахской. - Павлодар, 2006. - С. 62 - 67.

Баянауылда туып, Қаратауды бағындырған: [Бектұров Әбікен] // Тұңғыштар / құрастырған Ш. Күмісбаев. - Алматы, 2007. - 172 - 173 б.

Әбікен Бектұров: [Қазақстанның химия ғылымының негізін салушы, техника ғылымдарының докторы, профессор, ғалым Ә. Бектұров жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2018. - 26 мамыр. - 5 б.

Шодыр, Н. Жас химиктер жарысқа түсті: [облысымызда қазақтың көрнекті ғалымы, қазақстандағы химия ғылымының негізін қалаушы, жерлесіміз, академик Ә. Бектұровтың құрметіне арналған VI халықаралық химия олимпиадасы өтті] / Н. Шодыр // Сарыарқа самалы. - 2020. - 3 наурыз. - 3 б.

Атақты би **Қазанғап Сатыбалдыұлының** туғанына 250 жыл (1771-1856)

Қазанғап Сатыбалдыұлы (1771-1856 жж.) – 1843-1848 жылдары Баянауыл округінің аға сұлтаны, Бәсентиін руының белгілі биі болған. Өз заманында халық арасында дана, қайратты би ретінде танылды. Жергілікті басшылар Қазанғап арқылы қазақ рубасыларымен келіссөздер жүргізген. Қазанғап Сатыбалдыұлы - Ертіс өңірін дамытуда, қазақтардың өндіріспен шұғылдануына үлкен үлес қосқан, Баянауыл округінің ашылуына ұйытқы болған адам. Қалқаман көлінен тұз шығаруды ұйымдастырды. Осындай игілікті істері үшін кезінде халық Қазанғапқа «Би майор» деген атақ берген дейді. 1856 жылы Қазанғап Сатыбалдыұлының қазасынан кейін көмекшісі Рамазан Қызылжар (Петропавл) мен Омбыдан күйдірген қызыл кірпіш пен ақ мәрмәр әкеліп, ақ күмбезді кесене салған және орнатылған ақ мәрмәр тақтаға бидің еңбегін жазғызған. Кеңестің қылышынан қан тамып тұрған уақытында кесене кірпіштері ауылдың құрылысына пайдаланылған. 2008 жылдың тамыз айында Ақсу ауданы Жолқұдық ауылында Қазанғап Сатыбалдыұлына ескерткіш орнатылды. Халық арасында сақталған аңызда Қазанғап өткір тілді, шындықты тура айтатын шешен адам болған дейді. Сондықтан бұл жөнінде: «Шоң би сөйлегенде, қара арғымақты суға батырады, ал Қазанғап сөйлесе, сол арғымақты судан алып шығады» дейді екен. Би Абайдың әкесі Құнанбайдың замандас досы болған. Қазанғап аталас Құнанбай мен Бөжейді татуластыру үшін екеуіне мынадай өлең жолдарын арнаған: Бөжей менен Құнанбай, Жүйріктігің құландай, Шұбарлығың жыландай, Ағайынмен

ұстасып, Омбыда жаттың бірталай. Жеңемін деп жеңе алмай, Не бетіңмен келесің, Ел-жұртыңнан ұялмай. Ел жадында сөз ұстаған шешендігімен, өткір, беттілігімен және ұлағатты істерімен қалған Қазанғап бидің жерленген жері де киелі орын болып белгіленді.

Әдебиеттер:

Қазанғап Сатыбалдыұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 421 б.

Ақбұзауов, З. Қазанғап би есімі берілсе...: [Ленин кенті] / З. Ақбұзауов // Сарыарқа самалы. - 2014. - 4 ақпан. - 3 б.

Демесінов, М. Қазанғап би: Қазанғап би Сатыбалдыұлы (1771-1856) / М. Демесінов // Egepen Qazaqstan. - 2018. - 20 наурыз. - 7 б.

Жайықбаев, Н. Еліне пана болған би Қазанғап: Қазанғап би Сатыбалдыұлы (1771-1856) / Н. Жайықбаев // Saуaрқа samaлы. - 2019. - 15 тамыз. - 14 - 15 б.

Қазанғап бидің жерленген жері: [киелі орындар санатына енген Қазанғап Сатыбалдыұлының ескерткіші] / әзірлеген С. Молдайып // Сарыарқа самалы. - 2018. - 23 маусым. - 7 б.

Қосаяқов, Б. Қазақтың Қазанғабы: [Қазанғап би Сатыбалдыұлы] / Б. Қосаяқов // Сарыарқа самалы. - 2014. - 26 тамыз. - 8 б.

Молдайып, С. "Аймақтың барлық тұрғыны атсалысуы тиіс": [облыс әкімінің орынбасары М. Бегентаев аймақта "Рухани жаңғыру" бағдарламасы бойынша атқарылған іс-шаралар барысы мен алдағы уақытта қолға алынатын міндеттемелер туралы баяндама жасады] / С. Молдайып // Сарыарқа самалы. - 2018. - 15 мамыр. - 2 б.

Нұрбай, Қ. Ж. Қазақтың ұлы тұлғасы: [Қазанғап би Сатыбалдыұлы жайлы] / Қ. Ж. Нұрбай // Версия. - 2019. - 18 нояб. - С. 10.

Халық композиторы, ақын-импровизатор **Жарылғапберді Жұмабайұлының** туғанына 170 жыл (1851-1914)

Қазақтың белгілі әнші-композиторы, суырып салма ақыны Жарылғапберді Жұмабайұлы 1851 жылы қазіргі Павлодар облысы Баянауыл ауданында туған. Арабша оқыған, шығыс поэзиясын жақсы білген. Жыр, қиссалар айтқан. Құс салып, саятшылық өнер қуған, балуан болған. Біржан салды ұстаз тұтқан.

Жарылғапберді Шыңғыс Уәлиханов пен Мұса Шормановтармен араласа жүріп, Көкшетау, Қызылжар, Омбы өңірінде шыққан әндерді Баянауыл мен Ертіс бойына жеткізген. Шоқан Әулетіндегі қобызшы Қанғожа, әнші Қозыкемен дос болған. Сырымбет жерінен шыққан «Топайкөк» әні Жарылғапберді есімімен ел ішіне кең тараған.

Ақын кезінде ғашықтық әндерді көп шығарған. Ел аузында тек қана «Шұбартау», «Шама», «Қарагөз», «Ардақ» әндері сақталған. Бұл әндерді Балабек пен Сапарбай Ержановтар, Қ. Байжанов, Ғ. Айтбаев өте шебер орындаған.

Әдебиеттер:

Жарылғапберді Жұмабайұлы // Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. 10 т. - Алматы, 2001. - 3 т. - 596 б.

Жарылғапберді Жұмабайұлы // Қазақ өнері: энциклопедия. - Алматы, 2002. - 216 б.

Жарылғапберді Жұмабайұлы // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 337 б.

Жарылғапберді Жұмабайұлы // Павлодар өңірінің ақын-жыраулары: библиографиялық анықтамалық / Ақыны-жырау Павлодарского Прииртышья: библиогр. справочник. - Павлодар, 2004. - 19 - 20, 74 - 75.

Павлодар қаласының алғашқы Құрметті азаматы, бірінші гильдия көпесі, қамқоршы меценат, жанашыр, қоғам қайраткері **Артемий Иванович Деровтың** туғанына 165 жыл (1856-1921)

Артемий Иванович Деров 1856 жылы Владимир губерниясында туған. Павлодар уезіне 70 жылдары алғашқы қоныс аударғандардың бірі болып келді. Жергілікті көпеске жұмысқа орналасты. Өзінің жұмыскерлігі мен тапқырлығы арқасында 20 жасында 2 гильдиялық көпес, ал 1886 жылы 1 гильдиялық көпес болды. Оның айналмалы капиталы 1 миллион 700 мың теңгені құрады. Кірпіш зауыттарының иесі.

1896 жылы Павлодар қаласының алғашқы Құрметті азаматы атағына ие болды. Көптеген мекемелер мен қоғамдардың қамқоршысы, кәсіпкер, акционер және коммерсант болды. Қалалық училищені (қ. Педколледж), шіркеу, қоғамдық кітапхана, дәріхана, тастан бірнеше мекемелер салынған. Көптеген оқу мекемелерінің қамқоршысы, Павлодар «Қызыл Крест» комитетінің, «Маскүнемге қарсы қоғамының» Құрметті председателі, Құрметті Әлем Соты атағына ие болды.

1886-1896 жж. Қала басшысы болып сайланды. Қамқоршы мен меценаттық қызметтен басқа А. Деров бірінші болып Екібастұз таскөмір бассейнін жасап, Воскресенск жағалауынан бастап, (қ. Ақсу қаласы) Екібастұзға дейін теміржол салған. Телефонизацияны іске қосты, түсті металдарды еріте бастады.

Сауда, тау кәсібімен шұғылданды. 1896 жылы Павлодар қаласында үлкен сауда үйін салды. 1903-1909 жж. Банкротқа ұшырағаннан кейін жаңа қоғам құруға ынталанды. 1910 жылы Москва қаласына кеткен.

А.И. Деров 1896 жылы 3-ші деңгейдегі «Құрметті Анна» орденімен, 1897 жылы – 2-ші деңгейдегі «Құрметті Станислав» және 1889 жылы – «Жігерлігі үшін» медальдарымен марапатталды. 1902 жылы Қуыр өлкесінің генерал – губернаторы Сухотин оған «Коммерциялық кеңесші» атағын берді.

1991 жылы оның есімімен Павлодар қаласының көшесі атанған.

Ақын- импровизатор **Бекболат Меркемелдиновтың** туғанына 130 жыл (1891-1963)

Ақын Меркемелдинов Бекболат 1891 жылы Павлодар облысы Баянауыл ауданында туған. Әкесі Меркемелиден патшаға қарсы айтылған сөздері мен қылығы үшін қамалып, Павлодар түрмесінде қайтыс болған. Бұл кезде Бекболат төрт жаста еді. Анасының тәрбиесінде болған ескіше оқып, хат тани бастаған.

1916 жылғы патша өкіметінің маусым жарлығына қарсы Ерейментауда болған көтеріліске ақын да қатысады. 1923 жылы ашылған Петропавл қаласындағы мұғалімдер курсына түсіп оқиды. 1924-1956 жылға дейін Қарағанды, Ақмола, Павлодар облыстарында оқытушылық қызмет атқарды. Осы жылдары мектептерде көркемөнер үйірмелерін басқарып, ақындық өнерден қол үзбейді. Қарт ақын Ұлы Отан соғысы жылдарында ақындар айтысына белсене қатысады. 1944 жылы Ақмола облысы Есіл ауданының тұрғындары Р. Байқошқаровпен, Қ.Төрегелдинмен, А.Әлжановпен айтысқа түседі.

1958 жылы Ақмолада өткен облыстық айтыста жүлдеге ие болады. 1961 жылы Алматыда өткен ақындардың республикалық мәслихатына "Ақындар жыры" арнау өлеңін (1963) айтты. "Ереймен" атты өлеңі "Пернедегі термелер" (1965) жинағында жарияланды.

Әнші, домбырашы, композитор, артист, балуан **Байғабыл Жылқыбаевтың** туғанына 125 жыл (1896-1977)

Байғабыл Жылқыбайұлы (1894, қазіргі Павлодар облысы Ақсу ауданы Құркөл ауылы - 1977, сонда) - әнші, домбырашы, актер. Жылқыбайұлы Баянауылда жәрмеңкеде ән айтумен көпшілікке танылған. 1940 жылдан Павлодар облысы Бесқарағай колхоз-совхоз театрында режиссер ретінде қызмет етіп, көптеген спектакльдер қойды. Актер ретінде Шеге, Қарабай (Ғ.Мүсіреповтің "Қыз Жібегі" мен "Қозы Көрпеш - Баян сұлуында"), Еспембет, Көтібар (М.Әуезовтің "Еңлік - Кебек" пен "Айман - Шолпанында"), т.б. рольдерді орындады. 1992 ж. Павлодар облысы Ақсу ауданы Мәдениет үйіне Жылқыбайұлының есімі берілді.

Әдебиеттер:

Жылқыбаев Байғабыл // Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия. - Алматы, 2013. - 357 - 358 б.

Айтбаев Қ. «Қара шертіс»: [әнші, домбырашы, композитор, артист, балуан Б. Жылқыбаев жайлы] // Сарыарқа самалы. - 2016. - 8 желтоқсан. - 14 б.

Қазақстан Республикасының Ұлттық мерекелері

16-17 желтоқсан Тәуелсіздік күні

Мемлекеттік мерекелер

1-2 қаңтар Жаңа жыл
8 наурыз Халықаралық әйелдер күні
21-23 наурыз Наурыз мейрамы
1 мамыр Қазақстан халқының бірлігі күні
7 мамыр Отан қорғаушылар күні
9 мамыр Жеңіс күні
4 маусым Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері күні
6 шілде Астана күні
30 тамыз Қазақстан Республикасының Конституциясы күні
1 желтоқсан Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні

ҚР-ның кәсіби және басқа да мерекелер тізімі

7 қаңтар Рождество
10 қаңтар Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы күні
15 ақпан Ауғанстан Демократиялық Республикасынан Кеңес әскерлерінің шектеулі контингентінің шығарылған күні
1 наурыз Алғыс айту күні
13 наурыз Жерге орналастыру, геодезия және картография күні (наурыздың екінші сенбісі)
4 сәуір Геолог күні (сәуірдің алғашқы жексенбісі)
12 сәуір Ғылым қызметкерлері күні
21 сәуір Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі күні
17 мамыр Байланыс және ақпараттандыру қызметкерлері күні
21 мамыр Мәдениет және өнер қызметкерлері күні
30 мамыр Химиялық өнеркәсіп қызметкерлері күні (мамырдың соңғы жексенбісі)
31 мамыр Саяси қуғын-сүргін мен аштық құрбандарын еске алу күні
4 маусым Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздер күні
5 маусым Эколог күні
6 маусым Қазақстан қаржы полициясы күні
13 маусым Жеңіл өнеркәсіп қызметкерлері күні (маусымның екінші жексенбісі)
20 маусым Медицина қызметкерлері күні (маусымның үшінші жексенбісі)
23 маусым Полиция күні
23 маусым Мемлекеттік қызметші күні
28 маусым Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлері күні
2 шілде Дипломатиялық қызмет күні
4 шілде Ұлттық домбыра күні (шілденің бірінші жексенбісі)
13 шілде Ұлттық қауіпсіздік органдары қызметкерлерінің күні
18 шілде Металлург күні (шілденің үшінші жексенбісі)
1 тамыз Көлік қызметкерлері күні (тамыздың бірінші жексенбісі)
8 тамыз Құрылысшылар күні (тамыздың екінші жексенбісі)
10 тамыз Абай күні
15 тамыз Спорт күні (тамыздың үшінші жексенбісі)
18 тамыз Шекарашылар күні
29 тамыз Семей ядролық сынақ полигонының жабылу күні
29 тамыз Шахтер күні (тамыздың соңғы жексенбісі)
1 қыркүйек Білім күні
5 қыркүйек Қазақстан халқы тілдері күні
5 қыркүйек Мұнай-газ кешені қызметкерлері күні (қыркүйектің бірінші жексенбісі)
12 қыркүйек Отбасы күні (қыркүйектің екіншісі жексенбісі)
19 қыркүйек Аналар күні (қыркүйектің үшінші жексенбісі)
26 қыркүйек Машина жасаушы күні (қыркүйектің соңғы жексенбісі)

26 қыркүйек	Еңбек күні (қыркүйектің соңғы жексенбісі)
28 қыркүйек	Атом саласы қызметкерлерінің күні
30 қыркүйек	Әділет органдары қызметкерлері күні
3 қазан	Мұғалімдер күні (қазанның алғашқы жексенбісі)
6 қазан	Қорғаныс өнеркәсібі қызметкерлері күні
10 қазан	Қазақстан кәсіподақтары күні
10 қазан	ҚР Мүгедектер күні (қазанның жексенбісі) екінші
16 қазан	Нан күні
18 қазан	Рухани келісім күні
19 қазан	Құтқарушылар күні
31 қазан	Әлеуметтік қорғау жүйесі қызметкерлері күні (қазанның соңғы жексенбісі)
8 қараша	Статистика күні
15 қараша	Ұлттық валюта - теңге күні, Қазақстан Республикасы қаржы жүйесі қызметкерлерінің кәсіби мерекесі
21 қараша	Ауыл шаруашылық қызметкерлері күні (қарашаның үшінші жексенбісі)
6 желтоқсан	Прокуратура күні
12 желтоқсан	ҚР кеден қызметкерлерінің күні
19 желтоқсан	Энергетик күні (желтоқсанның үшінші жексенбісі)
20 желтоқсан	Қазақстан Республикасының Мемлекеттік фельдъегерлік қызметі күні

2021 жылға Қазақстан Республикасында еске алу күндерінің көрсеткіші

Қаңтар

1 қаңтар	композитор, Қазақстан мәдениетінің еңбек сіңірген қызметкері Қапан Мусиннің туғанына 100 жыл (1921-1970)
1 қаңтар	Қазақстанның халық әртісі, балетмейстер Р.И. Кимнің туғанына 75 жыл (1946)
2 қаңтар	жазушы Медеу Сарсекенің туғанына 85 жыл (1936)
5 қаңтар	ғалым, абайтанушы, жазушы, драматург Қайым Мұхамедхановтың туғанына 105 жыл (1916-2004)
8 қаңтар	жазушы Ефим Пермитиннің туғанына 125 жыл (1896-1971)
10 қаңтар	« Айқап » журналының алғашқы саны жарық көргеніне 110 жыл (1911)
13 қаңтар	М. Әуезов атындағы Қазақ мемлекеттік академикалық драма театрының ашылғанына 95 жыл (1926)
29 қаңтар	жазушы Мағзом Сүндетовтің туғанына 85 жыл (1936-1999)

Ақпан

5 ақпан	Верный қаласының Алматы болып өзгертілгеніне 100 жыл (1921)
9 ақпан	ақын Мұқағали Мақатаевтың туғанына 90 жыл (1931-1976)
15 ақпан	сұрыптаушы-генетик, ҚазКСР ҒА-ның корреспондент мүшесі Ештай Үзембаевтың туғанына 115 жыл (1906-1974)
19 ақпан	ғалым, заң ғылымдарының докторы Салық Зимановтың туғанына 100 жыл (1921-2011)
26 ақпан	мемлекет қайраткері А.А. Ждановтың туғанына 125 жыл (1896-1948)
28 ақпан	ақын-импровизатор, жыршы, жырау Ж. Жабаетың туғанына 175 жыл (1846-1945)

Наурыз

8 наурыз	Кеңес Одағының Батыры, панфиловшы Василий Клочковтың туғанына 110 жыл (1911-1941)
14 наурыз	КСРО халық әртісі, әнші Мүсілім Абдуллиннің туғанына 105 жыл (1916-1996)
14 наурыз	КСРО халық әртісі, әнші Ришат Абдуллиннің туғанына 105 жыл (1916-1988)
20 наурыз	А.С. Пушкин атындағы Шығыс Қазақстан облыстық кітапханасының ашылғанына 125 жыл (1896)
22 наурыз	« Лениншіл жас » (қазіргі «Жас Алаш») газетінің жарыққа шыққанына 100 жыл (1921)
25 наурыз	ғалым, мемлекет және қоғам қайраткері Әлихан Бөкейхановтың туғанына 155 жыл (1866-1937)
наурыз	" Ара " (" Шмель ") журналының алғашқы рет жарыққа шыққанына 65 жыл (1956)

Сәуір

- 7 сәуір қазақ балуаны **Қажымұқан Мұңайтпасовтың** туғанына 150 жыл (1871-1948)
29 сәуір композитор, музыкатанушы, дирижер, ҚазКСР-інің халық әртісі, академик **Ахмет Жұбановтың** туғанына 115 жыл (1906-1968)
30 сәуір жазушы **Сұлтан Оразалиннің** туғанына 80 жыл (1941)

Мамыр

- 1 мамыр жазушы **Қадырбек Сегізбаевтың** туғанына 80 жыл (1941)
1 мамыр ғалым-филолог **С.С. Жиенбаевтің** туғанына 125 жыл (1896-1945)
5 мамыр КСРО халық әртісі, Социалистік Еңбек Ері **С. Қожамқұловтың** туғанына 125 жыл (1896-1979)
6 мамыр жазушы, композитор және журналист **І. Жақановтың** туғанына 85 жыл (1936)
12 мамыр жазушы **Ш. Хусайновтың** туғанына 115 жыл (1906-1972)
15 мамыр ақын **Бәкір Тәжібаевтің** туғанына 95 жыл (1926-1994)
18 мамыр ақын, Қазақстанның халық жазушысы, қоғам қайраткері **Олжас Сүлейменовтің** туғанына 85 жыл (1936)
20 мамыр ғалым, филология ғылымдарының кандидаты, профессор **М.Ғ. Арыновтың** туғанына 85 жыл (1936-1995)
24 мамыр композитор, Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор **Нағым Мендіғалиевтің** туғанына 100 жыл (1921-2006)

Маусым

- 1 маусым **ҚазССР ғылым Академиясының** (қазіргі ҚР Ұлттық Ғылым Академиясы) ашылғанына 75 жыл (1946)
5 маусым жазушы, журналист **Еслям Зікібаевтің** туғанына 85 жыл (1936-2002)
10 маусым ҚР-ның мемлекеттік **Ә. Қастеев атындағы өнер мұражайына** 45 жыл (1976)
18 маусым ҚазССР-інің халық әртісі, әнші **Гульвира Разиеваның** туғанына 85 жыл (1936)

Шілде

- 4 шілде КСРО халық әртісі, әнші **Ермек Серкебаевтың** туғанына 95 жыл (1926-2013)
14 шілде ақын **Алексей Брагиннің** туғанына 110 жыл (1911-1991)
17 шілде композитор **Латиф Хамидидің** туғанына 115 жыл (1906-1983)
26 шілде халық суретшісі **Николай Гаевтың** туғанына 100 жыл (1921-2001)
27 шілде алғашқы қазақ ғарышкері, Кеңес Одағының Батыры, ғалым, техника ғылымдарының докторы, профессор, әуе генерал-майоры **Т. О. Әубәкіровтің** туғанына 75 жыл (1946)
31 шілде жазушы **Иван Шуховтың** туғанына 115 жыл (1906-1977)

Тамыз

- 1 тамыз ҚазКСР-інің халық суретшісі **Сахи Романовтың** туғанына 95 жыл (1926-2002)
15 тамыз ғалым-биолог, биология ғылымдарының докторы **К. Мыңбаевтың** туғанына 115 жыл (1906-1948)
25 тамыз ақын **Марфуға Айтқожинаның** туғанына 85 жыл (1936)
31 тамыз ғалым, филология ғылымдарының докторы **Евгения Лизунованың** туғанына 95 жыл (1926-1995)

Қыркүйек

- 1 қыркүйек **Қазақстанның Орталық мемлекеттік мұрағатының** ұйымдастырылғанына 100 жыл (1921)
2 қыркүйек ғалым-геолог, жазушы **Ақжан Машановтың** туғанына 115 жыл (1906-1997)
6 қыркүйек ғалым-әдебиеттанушы, жазушы **Сайділ Талжановтың** туғанына 115 жыл (1906-1972)
15 қыркүйек «Қызыл Қазақстан» журналының алғашқы саны жарық көргеніне 100 жыл (1921) (1991 жылдан «Ақиқат» деп аталды)
24 қыркүйек Ресей халық әртісі, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі **Н. Орынбасарованың** туғанына 75 жыл (1946)

Қазан

- 2 қазан кинорежиссер **Абдолла Қарсақбаевтың** туғанына 95 жыл (1926-1983)
3 қазан жазушы, аудармашы, сыншы **Бақытжан Момышұлының** туғанына 80 жыл (1941-2012)

4 қазан	ғалым-математик, физика-математика ғылымдарының докторы, академик Өмірзақ Сұлтанғазиннің туғанына 85 жыл (1936-2005)
10 қазан	ғалым-генетик, ауылшаруашылығы ғылымдарының докторы, академик Ғақаш Бияшевтің туғанына 115 жыл (1906-1987)
10 қазан	ақын Қасым Аманжоловтың туғанына 110 жыл (1911-1955)
11 қазан	жазушы, драматург Роллан Сейсембаевтың туғанына 75 жыл (1946)
14 қазан	Қазақстанның халық жазушысы, ақын Хамит Ерғалиевтің туғанына 105 жыл (1916-1997)
15 қазан	жазушы Сайын Мұратбековтің туғанына 85 жыл (1936-2007)
18 қазан	жазушы Николай Ровенскийдің туғанына 95 жыл (1926-1995)
19 қазан	ғалым-философ, философия ғылымдарының докторы, профессор Ағын Хайроллаұлы Қасымжановтың туғанына 90 жыл (1931-2000)
25 қазан	ақын, жазушы Әнуарбек Дүйсенбиевтің туғанына 90 жыл (1931-1979)
30 қазан	ақын Николай Титовтың туғанына 115 жыл (1906-1960)

Қараша

2 қараша	ұстаз-ағартушы, жазушы, этнограф және қоғам қайраткері Ыбырай Алтынсариннің туғанына 180 жыл (1841-1889)
5 қараша	ақын Тұрсынхан Әбдірахманованың туғанына 100 жыл (1921-2003)
5 қараша	жазушы Берік Шахановтың туғанына 80 жыл (1941)
6 қараша	жазушы Айтбай Хангелдиннің туғанына 115 жыл (1906-1981)
16 қараша	ақын Мәриям Хәкімжанованың туғанына 115 жыл (1906-1995)
16 қараша	ғалым, тарих ғылымдарының докторы Манаш Қозыбаевтың туғанына 90 жыл (1931-2002)
22 қараша	ҚазССР-інің халық әртісі, балетмейстер Александр Селезневтың туғанына 115 жыл (1906-1961)
29 қараша	Қазақстанның халық жазушы Максим Зверевтің туғанына 125 жыл (1896-1996)

Желтоқсан

3 желтоқсан	этнограф, фольклорист Әбубәкір Диваевтың туғанына 165 жыл (1856-1932)
16 желтоқсан	ҚазКСР-інің халық әртісі Фарида Шәріпованың туғанына 85 жыл (1936-2010)
30 желтоқсан	жазушы Николай Ановтың туғанына 130 жыл (1891-1980)

Айы мен күні белгісіз күндер тізімі

батыр Бәйдібек Қарашаұлының туғанына 665 жыл (1356-1419)
ақын, ғалым Сайфы Сарайдың туғанына 700 жыл (1321-1391)
мемлекет қайраткері, қолбасшы Темірланның туғанына 685 жыл (1336-1405)
мемлекет қайраткері, қолбасшы, дипломат Абылай ханның туғанына 310 жыл (1711-1781)
Қазақстанның ұлт қаһарманы Исатай Тайманұлының туғанына 230 жыл (1791-1838)
Құлмамбет ақынның туғанына 195 жыл (1826-1906)
Исатай Тайманұлы бастаған ұлт-азаттық көтерілістің басталғанына 185 жыл (1836-1838)
композитор, домбырашы, күйші, Қазақстанның халық әртісі Дина Нүрпейісованың туғанына 160 жыл (1861-1955)
мемлекет қайраткері, 1916 жылғы көтерілістің белсенді қатысушысы Абдолла Асылбековтың туғанына 125 жыл (1896-1938)
ақын, публицист Баубек Бұлқышевтің туғанына 105 жыл (1916-1944)
Ә. Х. Марғұлан атындағы археология институтының құрылғанына 30 жыл (1991)

2021 жылы аталып өтілетін ТМД және шетелдік ғылым, өнер, әдебиет қайраткерлері мерейтойы күндерінің көрсеткіші

Қаңтар

3 қаңтар	орыс ақыны Н.М. Рубцовтың туғанына 85 жыл (1936-1971)
6 қаңтар	әртіс Н.А. Крючковтың туғанына 110 жыл (1911-1994)
8 қаңтар	жазушы Е.Н. Пермитиннің туғанына 125 жыл (1896-1971)
12 қаңтар	америкалық жазушысы Д.Лондонның туғанына 145 жыл (1876-1916)

12 қаңтар	латыш композиторы, дирижер Р. Паулстың туғанына 85 жыл (1936)
13 қаңтар	жазушы А.А. Вайнердің туғанына 90 жыл (1931-2005)
14 қаңтар	жазушы А.Н. Рыбаковтың туғанына 110 жыл (1911-1998)
15 қаңтар	ақын О.Э. Мандельштамның туғанына 130 жыл (1891-1938)
21 қаңтар	испан әншісі Пласидо Домингоның туғанына 80 жыл (1941)
21 қаңтар	ресейлік балет әртісі, балетмейстер И.А. Моисеевтің туғанына 115 жыл (1906-2007)
22 қаңтар	армян композиторы А.А. Бабаджаняның туғанына 100 жыл (1921-1983)
24 қаңтар	неміс жазушысы, композитор, суретші Э.Т. Гофманның туғанына 245 жыл (1776-1822)
24 қаңтар	орыс кинорежиссері М.И. Ромның туғанына 120 жыл (1901-1971)
27 қаңтар	жазушы И. Эренбургтың туғанына 130 жыл (1891-1967)
27 қаңтар	орыс жазушысы М.Е. Салтыков-Щедриннің туғанына 195 жыл (1826-1889)
27 қаңтар	украин ақыны П. Тычинаның туғанына 130 жыл (1891-1967)
27 қаңтар	австриялық композиторы В.А. Моцарттың туғанына 265 жыл (1756-1791)
28 қаңтар	орыс тарихшысы В.О. Ключевскийдің 180 жыл (1841-1911)
29 қаңтар	француз жазушысы, қоғам қайраткері Р. Ролланның туғанына 155 жыл (1866-1944)
30 қаңтар	жазушы И.П. Шамякинның туғанына 100 жыл (1921-2004)

Ақпан

5 ақпан	орыс әдеби сыншысы Н.А. Добролюбовтың туғанына 185 жыл (1836-1861)
5 ақпан	орыс баспашысы, ағартушы И.Д. Сыттиннің туғанына 170 жыл (1851-1934)
9 ақпан	өзбек ақыны және ойшылы Әлішер Науаидің туғанына 580 жыл (1441-1501)
10 ақпан	академик М.В. Келдыштың туғанына 110 жыл (1911-1978)
10 ақпан	орыс ақыны Б.К. Зайцевтің туғанына 140 жыл (1881-1972)
12 ақпан	орыс балеринасы А. Павлованың туғанына 140 жыл (1881-1931)
13 ақпан	орыс суретшісі С.Ф. Щедриннің туғанына 230 жыл (1791-1830)
14 ақпан	поляк әншісі А. Германның туғанына 85 жыл (1936-1982)
15 ақпан	татар ақыны М. Жалилдің туғанына 115 жыл (1906-1944)
16 ақпан	жазушы Н.С. Лесковтың туғанына 190 жыл (1831-1895)
17 ақпан	балалар жазушысы А.Бартоның туғанына 115 жыл (1906-1981)
19 ақпан	кеңес актрисасы А.Д. Ларионованың туғанына 90 жыл (1931-2000)
21 ақпан	орыс суретшісі П.П. Кончаловскийдің туғанына 145 жыл (1876-1956)
22 ақпан	итальян актрисасы Д. Мазинаның туғанына 100 жыл (1921-1994)
24 ақпан	неміс жазушысы, филолог В. Гриммнің туғанына 235 жыл (1786-1859)
25 ақпан	француз суретшісі О. Ренуардың туғанына 180 жыл (1841-1919)
25 ақпан	украин ақыны Л. Украинканың туғанына 150 жыл (1871-1913)
26 ақпан	актер Е.И. Жариковтың туғанына 80 жыл (1941-2012)
27 ақпан	орыс суретшісі Н.Н. Генің туғанына 190 жыл (1831-1894)
28 ақпан	орыс ақыны, филолог В.И. Ивановтың туғанына 155 жыл (1866-1949)

Наурыз

2 наурыз	кеңестік, ресейлік мемлекет және саясат қайраткері, КСРО-ның соңғы президенті М.С. Горбачевтің туғанына 90 жыл (1931)
2 наурыз	актриса И.С. Савинаның туғанына 85 жыл (1936-2011)
7 наурыз	орыс актері А.А. Мироновтың туғанына 80 жыл (1941-1987)
8 наурыз	кеңестік, грузин, ресейлік ұстаз, психолог Ш.А. Амонашвилидің туғанына 90 жыл (1931)
8 наурыз	кеңес кинорежиссері А.А. Роудың туғанына 115 жыл (1906-1973)
10 наурыз	ресейлік композиторы А.С. Зацепиннің туғанына 95 жыл (1926)
12 наурыз	америкалық актрисасы Л. Минеллидің туғанына 75 жыл (1946)
17 наурыз	орыс суретшісі М.А. Врубельдің туғанына 165 жыл (1856-1910)
23 наурыз	орыс жазушы А.Ф. Писемскийдің туғанына 200 жыл (1821-1881)
24 наурыз	швед өнертапқышы Э. Нобельдің туғанына 220 жыл (1801-1872)
24 наурыз	кеңес әншісі К.И. Шульженконың туғанына 115 жыл (1906-1984)
27 наурыз	неміс жазушысы Генрих Манның туғанына 150 жыл (1871-1950)
29 наурыз	ресейлік кинорежиссері С. Говорухиннің туғанына 85 жыл (1936-2018)

30 наурыз орыс суретшісі **В.А. Тропининнің** туғанына 245 жыл (1776-1857)
30 наурыз испан суретшісі **Франсиско Хосе де Гойяның** туғанына 275 жыл (1746-1828)

Сәуір

2 сәуір орыс композиторы **О. Лундстремнің** туғанына 105 жыл (1916-2005)
6 сәуір орыс суретшісі **И. Суриковтың** туғанына 180 жыл (1841-1880)
12 сәуір ресейлік ақыны **Л.П. Дербеневтің** туғанына 90 жыл (1931-1995)
12 сәуір ресейлік балалар ақыны **В.Т. Коржиковтың** туғанына 90 жыл (1931-2007)
15 сәуір орыс ақыны **Н.С. Гумилевтің** туғанына 135 жыл (1886-1921)
16 сәуір ресейлік актері, кинорежиссер **С.П. Никоненконың** туғанына 80 жыл (1941)
19 сәуір орыс жазушы **Г.М. Марковтың** туғанына 110 жыл (1911-1991)
21 сәуір ағылшын жазушысы **Ш. Бронтеңің** туғанына 205 жыл (1816-1855)
21 сәуір Ұлыбритания королевасы **Елизавета II** туғанына 95 жыл (1926)
23 сәуір орыс композиторы **С.С. Прокофьевтің** туғанына 130 жыл (1891-1953)
23 сәуір кеңес педагогі **Л.В. Занковтың** туғанына 120 жыл (1901-1977)
24 сәуір орыс жазушысы, тарихшы **Н.А. Бестужевтің** туғанына 230 жыл (1791-1855)
24 сәуір кеңес кітапханатанушысы, библиографиятанушысы **Л.Б. Хавкинаның** туғанына 150 жыл (1871-1949)
26 сәуір татар ақыны, публицист **Г. Тукайдың** туғанына 135 жыл (1886-1913)
30 сәуір орыс жазушысы **В.И. Лихоносовтың** туғанына 85 жыл (1936)

Мамыр

2 мамыр тәжік жазушысы **М. Тұрсын-Задеге** 110 жыл (1911-1977)
2 мамыр орыс ақыны **Е.А. Исаевтың** туғанына 95 жыл (1926-2013)
5 мамыр поляк жазушысы **Г. Сенкевичтің** туғанына 175 жыл (1846-1916)
6 мамыр австриялық дәрігері, психологы **З. Фрейдтің** туғанына 165 жыл (1856-1939)
7 мамыр үнді жазушысы **Р. Тагордың** туғанына 160 жыл (1861-1941)
8 мамыр итальян режиссері **Р. Росселинидің** туғанына 115 жыл (1906-1977)
15 мамыр орыс жазушы **М. Булгаковтың** туғанына 130 жыл (1891-1940)
21 мамыр ресейлік физигі, қоғам қайраткері **А.Д. Сахаровтың** туғанына 100 жыл (1921-1989)
23 мамыр кеңес кинорежиссері **Г.Н. Чухрайдың** туғанына 100 жыл (1921-2001)
23 мамыр ресейлік шахматшысы **А.Е. Карповтың** туғанына 70 жыл (1951)
30 мамыр орыс суретшісі, зергер **К. Фаберженің** туғанына 175 жыл (1846-1920)

Маусым

1 маусым америкалық актрисасы **М. Монроның** туғанына 95 жыл (1926-1962)
2 маусым орыс драматургі **К.А. Треневтің** туғанына 145 жыл (1876-1945)
3 маусым орыс режиссері, кинодраматург **С.А. Герасимовтың** туғанына 115 жыл (1906-1985)
4 маусым орыс ақыны **А.Н. Майковтың** туғанына 200 жыл (1821-1897)
5 маусым поляк актрисасы **Б. Брылькаяның** туғанына 80 жыл (1941)
11 маусым сыншы, публицист және демократ **В. Белинскийдің** туғанына 210 жыл (1811-1848)
14 маусым америкалық жазушысы **Г. Бичер-Стоудың** туғанына 210 жыл (1811-1896)
14 маусым орыс жазушысы **А.М. Волковтың** туғанына 130 жыл (1891-1977)
15 маусым ресейлік актері **М.М. Державиннің** туғанына 85 жыл (1936-2018)
17 маусым орыс жазушысы **В.П. Некрасовтың** туғанына 110 жыл (1911-1987)
19 маусым орыс ақыны **Ф.Н. Глинканың** туғанына 235 жыл (1786-1880)
20 маусым жазушы **М. Маркушаның** туғанына 100 жыл (1921-2005)
22 маусым **Ұлы Отан соғысының** басталуына 80 жыл (1941)
24 маусым ресейлік актері **В.С. Золотухиннің** туғанына 80 жыл (1941-2013)

Шілде

1 шілде орыс ақыны **П.Г. Антокольскийдің** туғанына 125 жыл (1896-1978)
15 шілде голландтық суретшісі **М. Рембрандтың** туғанына 415 жыл (1606-1669)
17 шілде орыс жазушысы, драматург **Б.А. Лавреневтің** туғанына 130 жыл (1891-1959)
17 шілде орыс саяхатшысы, этнограф **Н.Н. Миклухо-Маклайдың** туғанына 175 жыл (1846-1888)
18 шілде ағылшын жазушысы **У. Теккерейдің** туғанына 210 жыл (1811-1863)

18 шілде	француз әншісі, композитор, педагог П. Виардоның туғанына 200 жыл (1821-1910)
20 шілде	ресейлік актрисасы Л.А. Чурсинаның туғанына 80 жыл (1941)
22 шілде	орыс жазушы, ақын С.А. Баруздиннің туғанына 95 жыл (1926-1991)
24 шілде	француз әншісі М. Матьенің туғанына 75 жыл (1946)
26 шілде	орыс жазушысы Л.М. Жариковтың туғанына 110 жыл (1911-1985)
26 шілде	ағылшын драматургі Б. Шоудың туғанына 165 жыл (1856-1950)
27 шілде	кеңестік балет әртісі, ұстаз М.Э. Лиепаның туғанына 85 жыл (1936-1989)
28 шілде	орыс суретшісі А.А. Ивановтың туғанына 215 жыл (1806-1858)

Тамыз

6 тамыз	орыс суретшісі А.М. Васнецовтың туғанына 165 жыл (1856-1983)
15 тамыз	ағылшын жазушысы В. Скоттың туғанына 250 жыл (1771-1832)
15 тамыз	ресейлік композиторы М. Таривердиевтің туғанына 90 жыл (1931-1996)
16 тамыз	орыс суретшісі И.Я. Билибиннің туғанына 145 жыл (1876-1942)
19 тамыз	орыс жазушысы Л.В. Соловьевтің туғанына 115 жыл (1906-1962)
22 тамыз	ресейлік жазушысы А.В. Калининнің туғанына 105 жыл (1916-2008)
27 тамыз	кеңес актрисасы Ф.Г. Раневскаяның туғанына 125 жыл (1896-1984)
27 тамыз	украин жазушысы И. Франконың туғанына 165 жыл (1856-1916)
27 тамыз	америкалық жазушысы Т. Драйзердің туғанына 150 жыл (1871-1945)

Қыркүйек

2 қыркүйек	жазушы-фантаст А. Казанцевтың туғанына 115 жыл (1906-2002)
2 қыркүйек	ресейлік актері Е.П. Леоновтың туғанына 95 жыл (1926-1994)
3 қыркүйек	орыс жазушы С.Д. Довлатовтың туғанына 80 жыл (1941-1990)
6 қыркүйек	ақын С. Островойдың туғанына 110 жыл (1911-2005)
8 қыркүйек	чех композиторы А. Дворжактың туғанына 180 жыл (1841-1904)
8 қыркүйек	орыс ақыны А.М. Добролюбовтың туғанына 145 жыл (1876-1945)
12 қыркүйек	кеңес ақыны, жазушы С.Н. Марковтың туғанына 115 жыл (1906-1979)
12 қыркүйек	поляк жазушы С. Лемнің туғанына 100 жыл (1921-2006)
14 қыркүйек	орыс ақының А.С. Кушнердің туғанына 85 жыл (1936)
19 қыркүйек	орыс ақыны, аудармашы С.И. Липкиннің туғанына 110 жыл (1911-2003)
21 қыркүйек	ағылшын жазушысы Г. Уэллстің туғанына 155 жыл (1866-1946)
21 қыркүйек	кеңес актері З.Е. Гердтің туғанына 105 жыл (1916-1996)
22 қыркүйек	ағылшын физигі М. Фарадейдің туғанына 230 жыл (1791-1867)
22 қыркүйек	орыс жазушы Р.И. Фраерманның туғанына 130 жыл (1891-1972)
23 қыркүйек	орыс ғалым-биологы А.Н. Северцовтың туғанына 155 жыл (1866-1936)
23 қыркүйек	орыс жазушысы Э.С. Радзинскийдің туғанына 85 жыл (1936)
25 қыркүйек	кеңес композиторы Д.Д. Шостаковичтің туғанына 115 жыл (1906-1975)
28 қыркүйек	орыс балеринасы О.В. Лепешинскаяның туғанына 105 жыл (1916-2008)
29 қыркүйек	ресейлік актриса А.С. Демидованың туғанына 85 жыл (1936)
30 қыркүйек	кеңестік ғалым, шұғыла зеттеушісі, математик О.Ю. Шмидтің туғанына 130 жыл (1891-1956)

Қазан

1 қазан	орыс жазушы С.Т. Ақсақовтың туғанына 230 жыл (1791-1859)
8 қазан	ресейлік актері Л.В. Куравлевтің туғанына 85 жыл (1936)
8 қазан	кеңес әншісі, киноактер М.Н. Бернестің туғанына 110 жыл (1911-1969)
8 қазан	ресейлік жазушы Ю. Семеновтың туғанына 90 жыл (1931-1993)
9 қазан	ресейлік эстрадасының әртісі, режиссер Е.А. Евстигнеевтің туғанына 95 жыл (1926-1992)
15 қазан	орыс меценаты С.И. Мамонтовтың туғанына 180 жыл (1841-1918)
17 қазан	ресейлік жазушысы А.И. Приставкиннің туғанына 90 жыл (1931-2008)
19 қазан	ағылшын жазушысы Д.Ле Карренің туғанына 90 жыл (1931)
21 қазан	орыс жазушы Е. Шварцтың туғанына 125 жыл (1896-1958)
22 қазан	ресейлік актері С.В. Мишулиннің туғанына 95 жыл (1926-2005)
22 қазан	кеңес артисі А.И. Райкиннің туғанына 110 жыл (1911-1887)

25 қазан француз суретшісі **П. Пикассоның** туғанына 140 жыл (1881-1973)
25 қазан кеңес опера әншісі **Г.П. Вишневскаяның** туғанына 95 жыл (1926-2012)

Қараша

1 қараша француз жазушысы **А. Труайяның** туғанына 110 жыл (1911-2007)
2 қараша итальян режиссері **Л. Висконтидің** туғанына 115 жыл (1906-1976)
2 қараша орыс философы, жазушы **Д.Л. Андреевтің** туғанына 115 жыл (1906-1959)
4 қараша **ЮНЕСКО-ның** күшіне енгізілгеніне 75 жыл (1946)
4 ноябрь 75 лет (1946) со дня вступления в силу устава **ЮНЕСКО**
7 қараша кеңестік актриса **Р. Зеленаяның** туғанына 120 жыл (1901-1991)
7 қараша орыс жазушысы **М.А. Алдановтың** туғанына 135 жыл (1886-1957)
7 қараша орыс жазушы **Д. Фурмановтың** туғанына 130 жыл (1891-1926)
7 қараша балалар жазушысы **А.Д. Жариковтың** туғанына 100 жыл (1921-2005)
11 қараша орыс ғалым-саяхаттанушысы **С.П. Крашенинниковтың** туғанына 310 жыл (1711-1755)
11 қараша орыс жазушысы **Ф.М. Достоевскийдің** туғанына 200 жыл (1821-1881)
11 қараша орыс суретшісі, жазушы **Е. Чарушинның** туғанына 120 жыл (1901-1965)
15 қараша орыс актрисасы **А.А. Яблочкинаның** туғанына 155 жыл (1866-1964)
17 қараша кеңестік психолог **Л.С. Выготскийдің** туғанына 125 жыл (1896-1934)
17 қараша кеңестік кинорежиссер **И.А. Пырьевтің** туғанына 120 жыл (1901-1968)
19 қараша орыс табиғат зерттеушісі, ақын, суретші, философ **М.В. Ломоносовтың** туғанына 310 жыл (1711-1765)
19 қараша драматург **Э. Брагинскийдің** туғанына 100 жыл (1921-1998)
20 қараша орыс ақыны **М.А. Дудиннің** туғанына 105 жыл (1916-1993)
22 қараша орыс жазушысы, лексикографы, этнограф **В.И. Дальдің** туғанына 220 жыл (1801-1872)
24 қараша итальян жазушысы **К. Коллодидің** туғанына 195 жыл (1826-1890)
28 қараша австриялық жазушысы **С. Цвейгтің** туғанына 140 жыл (1881-1942)
28 қараша орыс филологы **Д.С. Лихачевтің** туғанына 115 жыл (1906-1999)
29 қараша кеңестік кинорежиссер, оператор **Р.Л. Карменнің** туғанына 115 жыл (1906-1978)

Желтоқсан

1 желтоқсан кеңес қолбасшысы, мемлекет қайраткері **Г.К. Жуковтың** туғанына 125 жыл (1896-1974)
4 желтоқсан орыс жазушысы, қоғам қайраткері **Н.С. Тихоновтың** туғанына 125 жыл (1896-1979)
5 желтоқсан орыс суретшісі **К.А. Коровиннің** туғанына 160 жыл (1861-1939)
5 желтоқсан америка кинорежиссері, суретші, продюссер **Уолт Диснейдің** туғанына 120 жыл (1901-1966)
10 желтоқсан орыс ақыны **Н.А. Некрасовтың** туғанына 200 жыл (1821-1878)
12 желтоқсан орыс тарихшысы, жазушы **Н.М. Карамзиннің** туғанына 255 жыл (1766-1826)
12 желтоқсан француз жазушысы **Г. Флобердің** туғанына 200 жыл (1821-1880)
12 желтоқсан ресей актері **В.М. Соломиннің** туғанына 80 жыл (1941-2002)
12 желтоқсан француз жазушысы **Г. Флобердің** туғанына 200 жыл (1821-1880)
16 желтоқсан орыс суретшісі **В.В. Кандинскийдің** туғанына 155 жыл (1866-1944)
18 желтоқсан ресейлік цирк және кино әртісі **Ю.В. Никулиннің** туғанына 100 жыл (1921-1997)
19 желтоқсан кеңес одағының саяси қайраткері **Л.И. Брежневтің** туғанына 115 жыл (1906-1982)
21 желтоқсан кеңестік қолбасшы **К.И. Рокоссовскийдің** туғанына 125 жыл (1896-1968)
23 желтоқсан орыс актері **Л.К. Дуровтың** туғанына 90 жыл (1931-2015)
23 желтоқсан ресей ақыны, драматург **Ю.Ч. Кимнің** туғанына 85 жыл (1936)
24 желтоқсан ресей әртісі, сценарист, ақын **Л.А. Филатовтың** туғанына 75 жыл (1946-2003)
24 желтоқсан кеңес жазушысы **А. Фадеевтің** туғанына 120 жыл (1901-1956)

Халықаралық мерекелер және бүкіләлемдік күндердің тізімі

2021 жыл Металл (ақ) бұқаның жылы

Қаңтар

4 қаңтар	Бүкіләлемдік Брайль әліппесі күні
7 қаңтар	Рождество Христово
24 қаңтар	Халықаралық білім күні
25 қаңтар	Татьяна күні, студенттер мерекесі
26 қаңтар	Халықаралық кеденшілер күні
27 қаңтар	Халықаралық Холокост құрбандарын еске алу күні

Ақпан

2 ақпан	Бүкіләлемдік сулы-батпақты жерлер күні
10 ақпан	А.С. Пушкинді еске алу күні
11 ақпан	Бүкіләлемдік науқас күні
13 ақпан	Халықаралық радио күні
21 ақпан	Халықаралық ана тілі күні

Наурыз

1 наурыз	Бүкіләлемдік азаматтық қорғаныс күні
3 наурыз	Бүкіләлемдік жазушы күні
8 наурыз	Халықаралық әйелдер күні
8 наурыз	Масленица (8-14 наурыз)
15 наурыз	Бүкіләлемдік тұтынушылар құқығын қорғау күні
21 наурыз	Бүкіләлемдік поэзия күні
22 наурыз	Бүкіләлемдік су күні
23 наурыз	Бүкіләлемдік метеорология күні
24 наурыз	Бүкіләлемдік туберкулезге қарсы күрес күні
25 наурыз	Мәдениет қызметкерлерінің күні (Ресей)
27 наурыз	Халықаралық театр күні

Сәуір

1 сәуір	Халықаралық құстар күні
1 сәуір	Күлкі күні
2 сәуір	Халықаралық балалар кітабы күні
2 сәуір	Халықаралық аутизм мәселесі туралы ақпаратты тарату күні
7 сәуір	Бүкіләлемдік денсаулық сақтау күні
11 сәуір	Халықаралық фашистік концлагерь тұтқындарын азат ету күні
12 сәуір	Бүкіләлемдік авиация және ғарышкерлер күні
18 сәуір	Халықаралық ескерткіштер мен тарихи орындар күні
22 сәуір	Халықаралық Жер күні
23 сәуір	Дүниежүзілік кітап және авторлық құқық күні
24 сәуір	Халықаралық жастар ынтымақтастығы күні
25 сәуір	Бүкіләлемдік бауырластық қалалар күні (сәуірдің соңғы жексенбісі)
26 сәуір	Халықаралық Чернобыль апатын еске алу күні
28 сәуір	Бүкіләлемдік еңбек қорғау күні
29 сәуір	Халықаралық би күні

Мамыр

3 мамыр	Бүкіләлемдік баспасөз бостандығы күні
3 мамыр	Күн күні
5 мамыр	Бүкіләлемдік акушер күні
8, 9 мамыр	Екінші Ұлы Отан соғысының құрбандарына арналған еске алу және келісім күні
8 мамыр	Бүкіләлемдік Қызыл Крест және Қызыл жарты ай күні
9 мамыр	Жеңіс күні
12 мамыр	Дүниежүзілік медбикелер күні
15 мамыр	Халықаралық отбасы күні
18 мамыр	Халықаралық мұражайлар күні
21 мамыр	Бүкілдүниежүзілік қарым-қатынас пен даму жолындағы мәдени әралуандылық күні
22 мамыр	Халықаралық биологиялық әртүрлілік күні
24 мамыр	Славян жазбалары мен мәдениетінің күні

27 мамыр Жалпы Ресейлік кітапханалар күні
31 мамыр Халықаралық темекісіз өмір сүру күні

Маусым

1 маусым Халықаралық балаларды қорғау күні
1 маусым Бүкіләлемдік ата-аналар күні
5 маусым Бүкіләлемдік қоршаған ортаны қорғау күні
6 маусым Пушкинді еске алу күні
12 маусым Ресейдің тәуелсіздігі туралы Декларацияны қабылдау күні (РФ мемл. мер.)
14 маусым Бүкіләлемдік донор күні
17 маусым Бүкіләлемдік шөлге айналдыру және құрғақшылыққа қарсы күрес
23 маусым Халықаралық Олимпия күні
26 маусым Халықаралық нашакорлық және есірткі саудасына қарсы күрес күні
27 маусым Бүкіләлемдік балық аулау күні
27 маусым Жастар күні (маусымның соңғы жексенбісі)

Шілде

3 шілде Халықаралық кооперативтер күні (маусымның бірінші сенбісі)
11 шілде Бүкіләлемдік тұрғын халықтар күні
20 шілде Халықаралық шахмат күні

Тамыз

6 тамыз Бүкіләлемдік ядролық қаруға қарсы күрес күні
9 тамыз Бүкіләлемдік байырғы халықтар күні
12 тамыз Халықаралық жастар күні
15 тамыз В. Цойды еске алу күні
19 тамыз Бүкіләлемдік гуманитарлық көмек күні
23 тамыз Құл сату құрбандарын еске алу және құлдықты жоюдың халықаралық күні
29 тамыз Халықаралық ядролық сынақтарға қарсы күні

Қыркүйек

5 қыркүйек Халықаралық қайырымдылық күні
7 қыркүйек Халықаралық таза ауа күні
8 қыркүйек Халықаралық сауаттылық күні
9 қыркүйек Бүкіләлемдік сұлулық күні
21 қыркүйек Халықаралық бейбітшілік күні
23 қыркүйек Халықаралық ым-ишарат тілдері күні
27 қыркүйек Туризм күні
26 қыркүйек Халықаралық саңыраулардың күні (қыркүйектің соңғы жексенбісі)

Қазан

1 қазан Халықаралық қарттар күні
1 қазан Халықаралық музыка күні
4 қазан Бүкіләлемдік жануарлар күні
4 қазан Халықаралық дәрігерлер күні (қазанның бірінші дүйсенбесі)
4 қазан Бүкіләлемдік сәулетшілер күні (қазанның бірінші дүйсенбесі)
5 қазан Халықаралық мұғалімдер күні
9 қазан Бүкіләлемдік пошта күні
10 қазан Бүкіләлемдік психикалық саулық күні
14 қазан Бүкіләлемдік стандарттау күні
15 қазан Бүкіләлемдік ауыл әйелдерінің күні
16 қазан Бүкіләлемдік азық-түлік күні
24 қазан Халықаралық БҰҰ күні
25 қазан Мектеп кітапханаларының халықаралық күні (қазанның төртінші дүйсенбісі)

Қараша

8 қараша	Халықаралық КТК (КВН) күні
10 қараша	Бүкіләлемдік жастар күні
10 қараша	Бүкіләлемдік ғылым күні
11 қараша	Бүкіләлемді сапа күні (қарашаның екінші бейсенбісі)
13 қараша	Халықаралық зағиптар күні
14 қараша	Бүкіләлемдік сусамыр ауыруына қарсы күрес күні
16 қараша	Халықаралық төзімділік күні
17 қараша	Халықаралық студенттер күні немесе Халықаралық студенттік ынтымақтастық күні
18 қараша	Халықаралық темекіден тарту күні (қарашаның үшінші бейсенбісі)
20 қараша	Бүкіләлемдік балалар күні
21 қараша	Бүкіләлемдік телевизия күні
21 қараша	Бүкіләлемдік сәлемдесу күні
25 қараша	Халықаралық әйелдерге жасалатын зорлық-зомбылыққа қарсы күрес күні
26 қараша	Бүкіләлемдік ақпарат күні
28 қараша	Ана күні (қарашаның соңғы жексенбісі, Ресей)

Желтоқсан

1 желтоқсан	Бүкіләлемдік ЖҚТБ-ға қарсы күрес күні
3 желтоқсан	Халықаралық мүгедектер күні
7 желтоқсан	Халықаралық азаматтық авиация күні
9 желтоқсан	Халықаралық сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес күні
10 желтоқсан	Адамзат құқығы күні
11 желтоқсан	Халықаралық таулар күні
12 желтоқсан	Ресей Конституция күні
28 желтоқсан	Халықаралық кино күні

Күнтізбеде белгіленген павлодарлық есімдердің алфавиттік көрсеткіші

Айтбакин Ә. Д. - 9	Кертаева Ғ. М. - 7, 22
Ақышев З. - 6, 15-16	Коржинский С. И. - 7
Әбуғалиева Х. - 9	Қазанғап Сатыбалдыұлы - 9, 25-26
Әділбеков Н. - 5	Қайырбеков Т. - 7
Әйтенов С. - 5	Қалданов Е. Т. - 9
Байзакова М. - 9	Қалиев Ә. Қ. - 8
Баймолдин Қ.Қ. - 8, 23-24	Қанапиянов Б. М. - 8
Балабеков Б. - 9	Қапесов Ж. Н. - 8
Бекова Н. Б. - 9	Қарпықов Х. - 5
Бектұров Ә. Б. - 9, 24-25	Қуанышев К. - 9
Ботов В. И. - 6	Лопатин И. Л. - 6
Будчанов И. А. - 6	Марчевский Н. - 7
Бухгольц И. Д. - 9	Меркемелдинов Б. - 9, 27
Гапон М. - 5	Михейчев А. Н. - 6, 14
Деров А. И. - 9, 26-27	Нақыпов Д. - 6, 19
Дүйсембин Қ. Д. - 8	Новокшанов А. К. - 8
Дүйсенов М. Д. - 6	Нұртазина Р. Б. - 5, 13-14
Дьячков А. М. - 6, 14-15	Овчинников В. Е. - 7
Еникеев Е. И. - 6	Оноприенко П. И. - 8
Жарылғапберді Жұмабайұлы Ж. - 9, 26	Өтебаев Е. - 5
Жиенбаева М. А. - 6, 18-19	Пахомова М. Н. - 8
Жүзбасов Қ. Т. - 8	Петерш Н. А. - 6
Жүсіпов Қ. П. - 8, 23	Пешин П. В. - 8, 24
Жылқыбаев Б. - 9, 27-28	Потапов Д. К. - 8
Карелин Г. С. - 5	Пульга М. Н. - 5
Касиванов К. Т. - 9	Раздорская З. Н. - 6
Касьян Н. Г. - 6	Рахманқұлов Т. Р. - 7
Кемеңгеров Қ. Д. - 7, 20-21	Саматов М. - 9
Кенжетаев Қ. Қ. - 5, 12-13	Сәтбаев Ә. З. - 9

Сәтпаева Х. К. - 9
Седельников А. Н. - 7
Семенченко К. А. - 7, 19-20
Соколкин Э. Д. - 5, 11
Сүлейменов А. А. - 8
Сұрағанов Қ. М. - 6, 17-18
Трушков Н. И. - 7
Түсіпбеков С. Т. - 6
Уәлиев Ғ. - 8
Фрезе Я. Я. - 8, 23
Фрезоргер А. Д. - 5

Хазыров Б. М. - 7, 21-22
Чистяков И. Г. - 5
Шалабаев Б. - 6
Шафер Н. Г. - 5, 11-12
Шаяхметов Х. - 7
Ширинкин В. С. - 6
Шәкібаев С. - 8
Шәкіров Қ. А. - 9
Яцик Ф. В. - 7
Яцик В. В. - 9

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі
Список использованной литературы

- Қазақстан. Ұлттық энциклопедия / Бас ред. Б. Аяған. - Алматы, 1998 - 2007.
Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. - Алматы, 2005. - 576 б.
Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. - Алматы, 2005. - 656 б.
Қазақстан жазушылары: XX ғасыр. Анықтамалық. - Алматы, 2004. - 392 б.
Қазақстан жазушылары. Анықтамалық. - Алматы, 2009. - 480 б.
Ертістің Павлодар өңірі. Энциклопедия / Бас ред. Б. Ө. Жақып. - Алматы, 2013. - 776 б.

Мазмұны

Алғы сөз	4
Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер хронологиялық көрсеткіші	5
Айы мен күні белгісіз Павлодар облысының еске алынатын және аталып өтілетін күндер тізімі	9
«Павлодар облысында 2021 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» күнтізбесіне берілген қысқаша анықтамалар мен әдебиеттер тізімі	10
Қазақстан Республикасының Ұлттық мерекелері	
Мемлекеттік мерекелер	28
ҚР-ның кәсіби және басқа да мерекелер тізімі	28
2021 жылға Қазақстан Республикасында еске алу күндерінің көрсеткіші	29
Айы мен күні белгісіз күндер тізімі	31
2021 жылы аталып өтілетін ТМД және шетел ғылым, өнер, әдебиет қайраткерлері мерейтойы күндерінің көрсеткіші	31
Халықаралық мерекелер және бүкіләлемдік күндердің тізімі	35
Күнтізбеде белгіленген павлодарлық есімдердің алфавиттік көрсеткіші	38
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	39